

SÜRGÜN ŞİİRLERİ

Kafkas Sürgününün 150. Yılı Anısına

“Senden Ayrılan Ölü
Sende Ölen Bahtiyar”

ÜNAL AKBULUT & OKTAY CHKOTUA

Ünal AKBULUT
(BINALİPA)

Oktay CHKOTUA
(ABDİLİPA)

Kafkas Sürgününün 150. Yılı Anısına
Sürgün Şiirleri

Sürgün Şiirleri

Değirmen Yayınları: 17

Şiir Dizisi: 9

Editör

Hakan Metin Mercan (Abdülipa- Chkotua)

Kapak

Ünal Akbulut

Mizanpaj

Ferit Özcan

Baskı - Cilt

Step Ajans

Göztepe Mah. Bosna Cad. No:11

Mahmutbey / Bağcılar / İSTANBUL

Matbaa Sertifika No: 12266

Tel: 0212 446 88 46

ISBN: 978-605-4747-04-7

1. Baskı

Sakarya, Mayıs- 2014

Bu kitabın yayım hakları saklıdır.

Yayıncıdan izin almadan kısmen veya tamamen

çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Değirmen Yayınları

Tiğcılar Mah. Dönergeçit Sokak No.10 Adapazarı/ Sakarya

Tel: 0505 647 03 25 e-mail: degirmenyayinevi@gmail.com

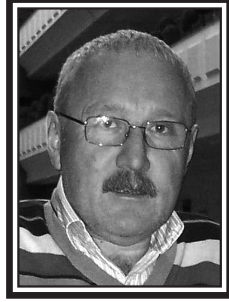

Eserleri ile kitabımızı süslememize izin veren
Ressam BATAL CAPUA'ya teşekkürlerimizle.

İÇİNDEKİLER

Ünal AKBULUT (BINALİPA).....	8
Oktay CHKOTUA (ABDİLİPA).....	9
Her şey Şairin Ölümü ile Başladı.....	11
“Acılardan doğan ağıtlardır acıyı tedavi eden...”.....	12
150 Yıldır Unutulmayan Acı; “SÜRGÜN”.....	13
VATAN ŞAİRLERİNDEN SÜRGÜN ŞİİRLERİ.....	15
Dimit GULİYA.....	17
Sara Sxuištaara.....	18
Benim Ocağım.....	19
Ömer BEYGUAA.....	21
Astampiltüi Apsıwa Bji.....	22
İstanbullu Abhaz Sesi.....	23
Gerg ÇAÇBA.....	25
Warada.....	26
Warada.....	27
Bagrat ŞİNKUBA.....	29
Amhacıraa Rgara Afüa.....	30
Sürgün Ninnisi.....	31
Boris GURGULİYA.....	35
Füabaqow Saşçüa Amhacırkua?.....	36
Neredesiniz Muhacir Kardeşlerim?.....	37
Muşni LAFÜARİYA.....	39
Ctampiltüi Acırmikatç.....	40
İstanbul Pazarında.....	41
Hapsadgil.....	44
Yurdumuz.....	45
Nelli TAR-PHA.....	47
Yabandza - Yanbandza.....	48
Nereye - Ne Zamana Kadar.....	49
Nikola KUTSNİYA.....	53
Dal Apsta Amtsa Antaşwaz.....	54
Dal Vadisi Yanarken.....	55
Gerg GUBLİYA.....	59
Amhacırra.....	60
Sürgün.....	61
Gennadi ALAMİYA.....	65
Amtsavüla.....	66
Ateşsoyu.....	67
Amyüa Eykuatçüa.....	88
Karanlık Yol.....	89
Pışhüi.....	90

Pışıl.....	91
Vahdang ABHAZOU.....	95
Amşın - Damra.....	96
Mezar - Deniz.....	97
Saıda DELBA-PHA.....	99
Amhacır.....	100
Muhacır.....	101
Zoya PASANIYA-PHA.....	103
Apsuwa Yinyijwan - Apsınra.....	104
Abaza'nın Abhazya'dan Kopuşu.....	105
Dimitri GABELYA.....	109
Asarkia Saxidzaapşilo.....	110
Su Aynasına Bakarken.....	111
Mıxtse KERİM.....	117
Abhaz.....	118
Aleksey Conua.....	119
Muhacirin Duası.....	120
Levarsa KUTSNIYA.....	121
Apsnı.....	122
Anatoli LAGULAA.....	123
Muhacirlere.....	124
Meçhul Şair: Atüm Jvüyüan Atzaqa.....	126
Meçhul Şair: Yabancı Gök Altında.....	127
Ünal AKBULUT (BINALİPA).....	129
Axırtçüara.....	130
Sürgün.....	131
Yıl 877.....	134
Beni Anneme Bırak.....	135
Anne - Çocuk Dertleşmesi.....	136
Dede-Torun.....	138
Uyu Şimdi.....	140
"Suya Bırakın Beni".....	141
Ah! İhtiyar.....	142
Küçük Gelin.....	143
Aykuatçüa.....	144
Siyah.....	145
Ketsepha Elif.....	146
Kara Kayalar.....	148
Elif Lıtçüaabji.....	150
Elif'in Feryadı.....	151
Xarantüi Atçüaabji.....	152
Uzak Feryat.....	153
Yeni Toprağın Şarkısı.....	157
Abhazların Sabah Duası.....	159

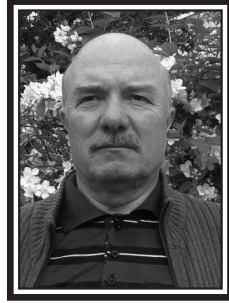
Ünal AKBULUT (BINALİPA)

Hafız Remzi (Binala) ile Günay Hanım (Mamatıpha)'ın ikinci çocukları olarak, 1960 yılının Eylül ayında, Düzce'nin Gölyaka ilçesinde dünyaya geldi. Babasının memuriyeti nedeni ile çocukluğunu yaşadığı Eskişehir'de ilk, orta ve lise öğrenimini tamamladı. Ailesinin 1950'li yıllarda köyünden ayrılmasından dolayı, köydeki dede bahçesinde yaşamış tek bir çocukluk hatırasının olmaması, o zamanlara ait tek bir resim dahi bulunmamasının eksikliğini bu yaşında hala hissediyor olmasının şiirle ilişkisinde etkisi olduğuna inanmaktadır.

Alacakaranlık kuşağında geçen gençliği döneminde, yine Babasının tayini gereği İstanbul'da yaşadysa da darbe dönemlerine takılıp bir türlü bitiremediği Üniversite eğitiminden vazgeçerek gittiği askerlik görevi sonrası 1989 yılında İzmit'e yerleşti. Uzun yıllar sendikacılık görevlerinde bulunduğu çalışma hayatından 2006 yılında emekli olarak ayrıldı.

Emekli olmanın, onun yıllarca ihmal ettiği şiirleriyle yüzleşmesine, yeniden kaleme sarılmasına neden olacağını hiç aklına getirmezken, 2013 yılında ilk şiir kitabı "His Yordamı" Değirmen Yayınları tarafından basıldı. İkinci ve kendisince en önemlisi saydığı "Senden Ayrılan Ölü, Sende Ölen Bahtiyar" adlı şiir kitabını yazabilmiş olmayı Ağabeyi Boris Gurgulia'ya karşı ödenmesi gerekli bir vefa borcu sayan Ünal Akbulut, bu borcun ödenmesine kendisiyle birlikte emek veren Oktay Chkotua'yla uzun yıllar öncesine dayalı dostluklarının bu eserle yarınlara iz bırakmasının gönül huzuru içinde halen İzmit'te yaşamaktadır.

Ünal Akbulut, evli ve iki çocuk babasıdır.

Oktay CHKOTUA (ABDİLİPA)

Oktay Chkotua (Abdılipa) 1962 yılında Sakarya'nın Hendek ilçesine bağlı Aktefek-Karadere köyünde dünyaya geldi. Ailesi 1870'li yıllarda Abhazy'a'nın Cigerda köyünden sürgün yollarına düşenlerden... İlk eğitimini köyünde tamamladıktan sonra Arifiye Öğretmen okulundan ve Abhazy Devlet Üniversitesi Tarih Fakültesi'nden mezun oldu. Abhazy'a yüksek eğitime giden ilk öğrenci grubundan olup daha sonra savaş başladığında diasporadan anavatana koşan 33 kişilik ilk grupta da yer aldı. Geriye Dönüş Devlet Komitesi başkan yardımcılığı ve Cumhurbaşkanlığı Yurt Dışındaki Soydaşlarla İlişkiler Komisyonu başkanlığı gibi görevlerde bulundu. Daha sonra yapılan seçimlerde diasporadan tarihi vatana dönenler arasında Abhazy Millet Meclisi'ne seçilen ilk kişi oldu ve son dönemde ise Abhazy Sivil Meclisi üyeliğini de yürüttü.

Mustafa Bütbay'ın "Kafkasya Hatıraları" adlı günlüğünü, Hayri Ersoy'un "Sürdüler Sürgün oldum" ve "Sürgün sessiz ölür" romanlarını, Bekir Aşuba'nın savaş dönemi anılarını kaleme aldığı "Üşüyorum" adlı eserini ve Hunca Alp Bosuter'in "Apsua Fuat" romanını Abhazcaya çevirdi. Prof. Sariya Amçipha ile birlikte "Türkçe-Abazaça Sözlük ve Konuşma Kılavuzu" çalışması bulunuyor. Ayrıca Adile Abbasoğlu'nun Abhazy'a'nın büyük acılar yaşadığı Stalin-Beria dönemini dile getirdiği "Unutulmaz anılar" isimli eserini, Cengiz Bganba'nın derleme ve mektuplarından oluşan ve tarihçi Ruslan Guavüba tarafından Abhazy'a'da kitaplaştırılan "Kardeşlerimiz Abhazyamız" adlı eserini, Vahtang Abhazou'un diaspora-anavatan ilişkilerinin tarihi sürecini ve diaspora kökenli şehitlerin biyografilerinin yer aldığı "Seferberlik zamanı" kitabını ve Anzor Mukba'nın derlediği "Abhazy'a'nın Abhazlara verilışı" adlı söylenceyi de Türkçe'ye çevirdi. 2014 yılında ise kızı Mramza ile birlikte Prof. Timur Açıgüba'nın derlemesi olan "Ünlü Cankurtaran ve Yüzücü Mamet Bediya" adlı kitabı türkçeye çevirdi. Halen çok sayıda bilimsel makale ve esere çeviri desteğini sürdürüyor. Kadim dostu Ünal ile yıllar sonra tekrar görüşmelerinin ve onun da yüreklendirmelerinin ardından şiir çevirilerine de başladı. Elinizdeki kitap da işte bu çalışmanın sonucu olarak ortaya çıktı.

Abhazy'a'da yaşıyor olmaktan son derece mutlu, çeviri çalışmaları dışında toprakla uğraşıyor ve kızları Mramza ile Guranda'nın iyi birer Apsuwa olarak yetişmeleri için kendince çaba sarf ediyor...

Her şey Şairin Ölümü ile Başladı.

Ölümü, ailesi ve ülkesinde yaşayan insanların acılarını yeniden dile getirdi. Yaşanan duygu sarmalı uzaktaki kardeşlerinin de yüreğini burktu.

Vaktiyle, onun “Neredesiniz sürgün kardeşlerim” diye seslendiğinden habersiz, onu ve anayurdu göremeyişin hüznüne, cenaze törenine katılamayışın acısı da eklendi.

Söylenecek çok şey vardı, kim nasıl söyleyecekti? Söylese duyulacak mıydı?

Görmeyenin resim çizmesi, duymayanın ağıt yakması sayılırdı. Oysa görmeyenin fırçasına renk, duymayanın ağıdına kulak veren koca yürekli dostlar vardı. Uzakta yas tutan kardeşlerin ağıdına cenaze başında nefes oldular.

Her şey tam olsa da bir şeyler eksikti. Nilüfer gibi savruldukları her su kıyısını toprak bilenlerin unutamadıkları bir vatan, atalarının yaşadığı bir dram vardı. Üzerinden 150 yıl geçmesine karşın “sürgün” yüreklerdeydi.

Söze, şiire, duyguya büründü.

Ölüler yaşadıkları sürece biriktirdikleri bilgi birikimlerini götüremez yaşayanlara bırakıp giderler.

Bize emanet edilen sürgün acısı yüreğimizden dizelerimize aktı, unutulmasın diye şiire sarıp sarmalanarak gelecek kuşaklara bırakıldı.

Sözümüzü yüreklendiren şair Genadi Alamia'yı şükranla,

Bu kitaba vesile olan Boris Gurgulia'yı rahmetle anıyoruz.

Ünal Akbulut - Oktay Chkotua

“Acılardan doğan ağıtlardır acıyı tedavi eden...”

Şiş nani, wa naani...
Ebedi uykudakini uyutmak için mi?
Söylemekteydi anne ninnisini?
Ah denizler, ah gökler,
Anne saklarken kıyametini,
Nasıl görmezsiniz ki kabahatinizi?

Şiş nani, wa naani –
Sessizce feryat ederken anne sütü,
Beşikten çıkanların ağıtı,
Uykuları kaçırın bir kederdi
Kanımıza giderek karışın
İnanalım mı kurtuluşa bu acıdan?

Şiş nani, wa naani...
Halat mı tutamayan gemileri,
Yoksa ninniler mi cankurtaran simidi?
Şiş nani, wa naani...
Hayat ne kadar da boş ve amaçsız
Hatırlamayan için kanındaki geçmiş!

Bunca yıldır anıların ağır yükü altında yaşamaya mahkûm oldu kanını kaybetmeye alışık olmayan halkımız... Böyle de devam edecek. Bir insanın kederini paylaşmak her zaman mümkün, ama bir halkın acısını paylaşabilecek var mı ki?

Sönmekte olan ateşten arta kalan küller, sıcak bir rüzgâr ararlar – soğuk!.. Kanlar taşmış pınarları boğuyor – susuzluk!.. Sürgün edilen halklar asla bir başka halk olamazlar – insanlık için kayıptırlar... Onları kaybeden, kaybettikleri ise vatanları değildir – topraktır.

Kan ağlamaktaydı onları uğurlayan dağlar...

Eğer Dünya’da adalet diye bir kavram varsa, yaban ellerde kaybolmadan kaynağına dönmelidir kanımız! O zamana kadar, yaralar dağlanıncaya, acılar dininceye kadar, içimizdeki kederden doğmaya devam edecek, bu kitapta bir araya getirilenler gibi ağıtlar...

Gennadi ALAMİYA- Şair
Dünya Abhaz- Abazin Halkı Birliği Genel sekreteri

150 Yıldır Unutulmayan Acı; “SÜRGÜN”

“Sürgün” sözcüğünün sözlük anlamı bile ne kadar incitici “kovma, uzaklaştırma, savma, memleketinden çıkarma” anlamlarına geliyor.

Cennet gibi bir vatana sahip olmaktan başka bir suçu olmayan, onu ellerinden almak isteyenlere karşı azıcık nüfusuna bakmazsınız yüz yıllarca savaşılarak direnen bir halk düşünün, sonunda acımasız, dev düşmana yenik düşmüş, yurdundan kovulmuş, uzaklaştırılmış, binbir işkence ile evinden barkından edilmiş, meçhule giden çürük gemilere balık istifi gibi bindirilmiş. Yollarda hastalıktan, açlıktan, ölümden kırılmış, geriye bir avuç insan kalmış. Kitaba adını veren şiir gerçekten çok etkileyici.

“Senden ayrılan ölü, sende ölen bahtiyar”

1864 Büyük Kafkas Sürgünü ne ilk ne de sondu, o bir semboldü. Adıgesi, Abhaz Ubihi, Çeçeni, Oseti, Dağıstanlısı yüzlerce, binlercesi yollarda kırıldı. Bu sürgün bir kırılma, dökülme, yok olmaydı. İnsan hangi birini suçlayacağını bilemiyordu. Acımasız düşmanı mı? Dost görünen gizli düşmanları mı? Bağrımıza bastık diyenlerin ihmallerini mi? Kendi içimizdeki düşmanları mı?

Bütün bunları tarihin acımasız sayfalarına gömsek de, her dem tazelenen bir acı vardı. Bu acılar sürgünün yaşandığı günlerin hemen ardından dizelere dökülmüş, kimi zaman sözlü, kimi zaman yazılı olarak günümüze akmişti.

Abhaz Dili ve Edebiyatı'nın babası Dirmit Gulya'ydı bu dizelerin ilk sahibi. O kısa bir dönem sürgün yaşadıkdan sonra anayurda dönüp ocağını tütüren bir ailenin çocuğuydu. Ocağı yeniden tütürmek yetmemişti, acılara yenileri eklenmişti. Canı gibi sevdiği yurdu kederliydi. Bir yandan denizin ötesine gidenleri kayırıyor, diğer yandan beride kalıp okuma yazma bilmeyenleri düşünüyordu.

Anayurtta kalan ve sürgünde yaşayanların her zaman iki kalbi vardı. Bu kalpler hem orada hem burada aynı heyecanla atıyor, aynı dertleri ve sevinçleri paylaşıyordu. Hepsinin tek özlemi vardı, aynı gök kubbenin altında birleşmek.

Halkın her kesimi gadre uğramıştı. Abhaz Krallığı kaldırıldıktan sonra yurduna girmesi yasaklanan Abhaz prensi Gerg Çaçba'nın “Warada” adlı şiiri de bir sürgün şiiriydi. Paris'te yaşamak onu mutlu etmiyordu, o vatan hasretiyle yanıp tutuşuyordu.

Bagrat Şinkuba, Ömer Büyüka gibi halkının acılarını ta içlerinde hissedenerin sürgün şiiri yazmaması mümkün müydü?

Geçen yıl şair Muşni Lafüariya davetli olduğu Kartal'daki Abhaz Kültür Günleri nedeniyle Abhaz Şiir Antolojisini tanıtırken, bu antoloji de 100'den fazla şairin şiiri olduğunu ve her şairin mutlaka bir sürgün şiiri yazdığını söyledi ve yazdığı Abhazca bir sürgün şiirini okudu. Bir ara ön sırada oturan tanıdığım bir Adige hanımın hüngür hüngür ağladığını gördüm. Hanım Abhazca bilmiyordu ama şiirin verdiği acıyı yüreğinin derinliklerinde hissediyordu.

Sebebi ne olursa olsun vatandan kovulmak, sürülmek büyük bir acıydı, beraberinde başka acılar ve sıkıntılar da getirmişti. Ünal Akbulut anadilini yitirmiş ama kalbini asla yitirmemiş bir şairdi ve 150 yıl sonra atalarının yaşadığı bu büyük dramı aşağıdaki şiirinde çok güzel özetliyordu.

“Gece zifiri karanlık, kömür katran, is siyah.
Dalgalar kılıç misali, gemi tabut, sis siyah.
Sahiller insan selydi, kumlar dahi simsiyah.
Mezarsız ölümler gibi “vatan “ bıraktık eyvah !

Ölüm zor değildi, asıl böylesi gitmek kahrır.
Ah! Bu gece bitmedikçe sürgüne yetmez sabır
Biter bu zulüm de, amma doğar bir başka fecir
Güneş tene değdiğinde yazık adım “Muhacir !”

Sürgün her dem tazelenen bir acı, ondan kuşkumuz yok. Oktay Chkotua ve Ünal Akbulut’u bu noktaya getiren o yoğun duyguya değinmek istiyorum.

Benim de tanıdığım ve çok sevdiğim, ne yazık ki yakın zamanda elim bir trafik kazasında kaybettiğimiz ünlü Abhaz şairi Boris Gurgulia meğer Ünal kardeşimizin sülalesindenmiş. Abhazların en beğendiğim yanı aile tarihleri ve şecerelerini iyi korumuş olmaları.

Bir gün Ünal kardeşimin Çavuşesku döneminde Romanya’da bir fuarda bulunan ağabeyi Abhazy’a’dan gelen bir folklor grubu ile karşılaşmış ve sülalesinden kimse olup olmadığını sormuş, onlar da Boris Gurgulia adında ünlü bir şair olduğunu söylemişler. Şans bu ya 1990 yılında Adapazarı ile Sohum kardeş kent olmuş ve Boris de Abhazy’a’dan gelen heyetin içindeymiş ve mutlu son 115 yıl sonra kardeşler birbiriyle kucaklaşmış. Bir yıl sonra Boris eşini de alıp Türkiye’ye gelmiş ve o günlerde Norveç’te yaşayan Ünal kardeşimin babası bu kucaklaşmayı sadece bir öykü gibi dinlemiş, ancak oğulları bir gün babalarını Boris’le telefonda görüştürünce, o konuşma iki aynı yaşta kardeşin karşılıklı ağlamasına dönüşmüş. Çocukları “kardeşliğinizi hissettiniz mi?” diye sorduğunda; baba gözyaşları içerisinde;

“Evet kardeşiz, bunu hissettim!” diye cevap vermiş.

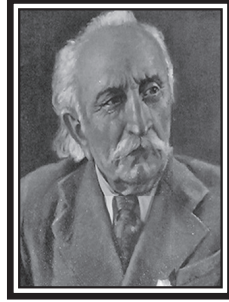
Evet, hissetmek, sevgiyi, acıyı, hasreti, akrabalığı, yitirilmiş vatani hissetmek. Ünal Akbulut’un geç bulup çabuk kaybettiği ağabeyi Boris Gurgulia için hissettiği duygu ve düşünceler şiir olup fışkırmış yüreğinden, Oktay Chkotua da tercüman olmuş o şiirlere.

Böyle başlamış bu halkın en büyük dramı olan sürgünün 150. yılında sürgün şiirlerini bir araya toplama isteği.

Güç birliği yapmış bu iki güzel insan, biri çevirmiş, diğeri çevirilere şiirsel bir ruh katmış. Gördüm ki şiirler ikisinin elinde gürüldeyen bir pınara dönüşmüş. İkisini de yürekten kutluyor, benzer çalışmaların devamını diliyorum.

Papapha Mahinur TUNA

VATAN ŞAİRLERİNDEN
SÜRGÜN ŞİİRLERİ

Dirmir GULİYA

1874 yılında bugünkü Gulripş vilayetine bağlı Warça köyünde dünyaya geldi. 1877 yılında Osmanlı-Rus savaşı sonucunda ailesiyle birlikte sürgün yollarına düşerek Trabzon'a gittiyse de babasının çabaları sonucu 1878 yılında tekrar Abhazya'ya döndüler. 1885 yılında babasının ısrarı talebiyle Sohum'daki dağlılar okuluna kabul edilen Dirmir Guliyev 1889 yılında buradan üstün başarıyla mezun oldu ve daha sonra eğitimine Abhazya dışında da devam etti. 1892 yılında K.Maçavaryani ile birlikte Abhaz Alfabetini yayınladı.

Abhaz dili, tarihi ve etnografyası başta olmak üzere Abhazca kitap ve gazete yayınları konusunda hep ilklere imza atan kişi oldu ve çeşitli siyasi görevlerde de bulundu.

Çok sayıda edebi ve tarihi eser yayınlayan Guliyev; çeşitli sözlüklerin, ders kitaplarının ve takvimlerin de hazırlanmasına emek verdi.

7 Nisan 1960 yılında yaşama veda eden şair, başkent Sohum merkezindeki Flarmonya binası önündeki anıt mezara defnedildi.

Sara Sxuištaara

Apsnı akıtakua rırhüra, rblra
Atıphaçüa tquanı rgara
Wbasala dıryüagıx vülar rapxia
Yaagılaxt eypşız amhacırra
Zımç dmırxaz, yıxdırçüaz
Abcarla yıdırfüaz
Avüakala yıırjaz aquaqçüa
Zıbzazaara zçüıdzız awaa
Nasgıı bziyarak waha yızımbaz
Xıdzıda-pşada yındırtçüaz!

Aştaxıgıı sab ihüon avüanı
– Übri aamtazı
Apsnı agatça zegıı, xyüan waala
Apslımdz eypş, havülar rıla
Nas nxıtzıntü yılbaaz şxarıwaa rıla

Benim Ocağım

Yakıldı, talan edildi Abhaz köyleri
Esir götürüldü genç kızlar
Böylece tekrar halkın önüne
Çıkıverdi muhaceretin benzeri
Baş kaldıramadan sürülen
Silahla sindirilen
Vaatlerle kandırılan zavallılar
Tüm varlıklarını kaybeden
Gün yüzü göremeden
Sessizce yok edilenler!

Çok sonraları anlatırdı babam
– O dönemler
Abhazya sahilleri insanlarla kaplıymış
Adeta kum gibi, halkımızla
Ve yukarılardan gelen dağlılarla

Ömer BEYGUAA

1901 yılında Türkiye’de dünyaya geldi. İlk derslerini Şapsığ Raşit Efendi ve eşi Çanıpha Hasibe’den alan Ömer, Düzce’deki eğitiminden sonra İstanbul’a geçerek Orman yüksek mühendisi oldu ve daha sonraları Abhaz dili, tarihi ve mitolojisi ile ilgili benzersiz çalışmalara imza attı.

Filolojiye olan yakın ilgisi onu Türkçe ve Abhazca dışında Arapça, Farsça, Fransızca, Almanca ve Rusça’yı da öğrenmeye sevk etmişti, Abhazca dışında diğer Kafkas dillerinden birçoğunu da bilen Ömer Beyguuaa’nın çalışmaları daha çok Abhaz dili ve mitolojisi üzerine yoğunlaşmıştır.

Birçok dergide Kafkasya ve Kafkas dillerine ilişkin araştırmaları ve şiirleri yayımlandı. Atavatını Abhazya’da hakkında belgeseller hazırlanan, ismi caddelere konulan yazara 1991 yılında da “Dimit Gulya Devlet Ödülü” verildi.

Ömer Beyguuaa 25 Şubat 2001 tarihinde 100 yaşındayken vefat etti.

Astampiltüi Apsıwa Bji

Amşın eykua sıçpingilowp
Yasımşa nırçü sıpşwa
Mışii tzarey zegii iysweyt
Rıpsı ıqam sa szınxiwa

Sgui-sguiatçüa nırçüiqa yinxayt
Szıdzasom, sızpırwam
Zguaxatüi yaxidziup rguirgeo bji ngao
Sara sgui xup, sxıaa tüawam

Mragılantüi pşak aasisır
Rıpsı alawş húa saxuaweyt
Mragılara yıtsao pşak asısır
“Sımşra rızga!” húa stçüaaweyt

Amşın anırçü yıçpingılaw
San, abaapsı, bgui kamhaayt
Sguidıbkılartsı bnap ytytzıxu
Bgui kahani yıxiamıyüraayt!

Bıçkuin sara, ççara zxaştız
Bguahüpi sxı nadtzanı
Atçüiwara znı sakuitxar
Saaguidıbkıláp sriuğğuanı

Szımdzaso, szımpırwa
Mşini vüyüani sayaaynı
Arsdza yıtsarım, aamtak aayıp
Saaguidıbkıláp sriuğğuanı

Zıguağı mipsıwa yıntsıraayüw
Aamtey guağı haxuanı
Znı hayndıryap, yabatsari
Saaguidıbkıláp sriuğğuanı

İstanbullu Abhaz Sesi

Karadeniz kıyısında yalnızım
Ufka dalar her sabah bakışlarım
Kuşların peşi sıra gidiyor günler
Yazık ki kederimden bi-haber

Yüreğim sanki hep karşı kıyıda
Yüzemem ki bir başıma, uçamam
Herkes kendi neşesinde yaşarken
Yaralı gönlümün derdini anlatamam

Ne vakit uzaklardan bir rüzgâr eser
Bizim oralardan mı, der içlenirim
Ne zaman denize dönerse rüzgâr
Benden selam götür! diye seslenirim

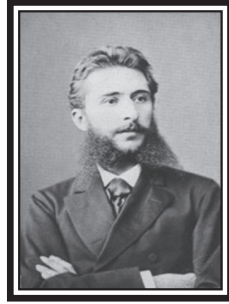
Sahillerde hasretle yolumu gözleyen
Annem, sakın umudunu yitirmeyesin
Gel evladım diye açtığın kolları
Ne olur vazgeçip indirmeyesin!

Ben, senin gülmeyi unutan evladın
Göğsüne hasretle yaslayıp başımı
Bir gün ağlayabilme hayalim var
Kucakla beni annem, sil gözyaşımı

Yüzemem de, uçamasam da
Denizleri ve göğü yenerim bir gün
Hep böyle gitmez ya dönerse devran
Sıkıca sararsın annem, işte o zaman

Yardım eder benliğini yiyirmeyene
Aslımızı ayırmazsak yüreğimizden
Tarih kavuştuğumuzu görecektir elbet
Kucaklaşacağız, gün yakın sabret

Gerg ÇAÇBA

İlk Abhaz yazarlarından olan ve 1846 yılında dünyaya gelen Prens Gerg Çaçba, Abhaz Krallığı lağvedilince babası Mihail ile birlikte Sürgüne gönderildi. Yaşamı büyük oranda sürgün coğrafyalarında geçen Gerg Çaçba, Almanca, Rusça, Türkçe, İngilizce ve Fransızca bilecek derecede iyi bir eğitim almıştı. “Warada” şiiri onun vatan hasretini dile getiren en önemli eserlerindendir.

Gerg Çaçba 19 Şubat 1918 tarihinde Sohum’daki bir bombardıman da yaralanarak hayatını kaybetti.

Warada

Yahxılapşxu laxi suumtan
Civûlar rzı psaxrada
Sıqazaartsı yaxishüalo
Sabaçüa rafüa, warada!

Bji-taala yansırğızwa
Yışüyt gurğea-ççarada
Ari afüa guak avüabjup
Yıgutşaagowp, warada!

Abri şpepşu, ayatım xuiç
Yıcuwara aweymada
Yan lzihüa lağırzaşak
Anıkuiyto lijirta

Yısanahüoyt: apstazaara
Zki şuksala eylfüarada
Tınc yışaaywaz pşak yagazfüa
Yışıbjadzız xiahürada

Zıngılı sırazqı yakumakarwa
Yıçüaacıaaweyt çsarada
-Srazqı, sırazqı, skiptavüwımtün
Sara yünıda-guarada!

Apstazaara atagutasra
Cowkı yıkunaxweyt xarada
Avüyüan abri guanamtozar
Nas açügeara zbartada

Yahxılapşxu, laxi suumtan
As saxiaşşwa çharada
Wa, zrı-zınla yaasırğızlap
Warada-guişa, warada!

Warada

Yaratıcım kızma bana
Bu benim unutmadan
Halkım için söylediğim
Atalarımın şarkısı Warada!

Kısık sesle, inler gibi
Söylerim onu elemle
Bu şarkı; acı hikâye
Yürek parçalar, Warada!

Bu, bir küçük yetimin
Yürek burkan feryadı
Annesinin kabrine
Dökerken gözyaşını

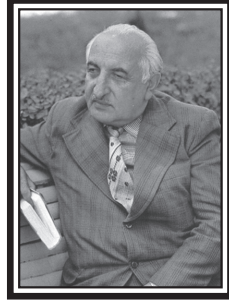
Söyler bana: bu hayat
Barışta yaşıyorken
Sanki yel almış gibi?
Yok olup gitmek nedir

Bazen kadere isyanla
Haykırırım feryad-figan
Bahtım, söndürme ocağımı
Bırakma beni topraksız!

Hayatın tüm zorlukları
Ayırmaz günahsızları
Bunu da görmezse gökler
O zaman ne görecekler

Yaratıcım kızma bana
Sabırsızım, zor haldeyim
Arada bir inleyeyim
Warada aaaah warada!

Bagrat ŞİNKUBA

Büyük sürgünü sembolize eden “Şiş Nani” şiirinin yazarı Bagrat Şinkuba 12 Mayıs 1917’de Abhazya’da Oçamçıra’nın Çlou köyünde, bir çiftçi ailesinin çocuğu olarak dünyaya geldi. Abhazya’nın yetiştirdiği en ünlü şair ve yazarlardan biri olduğu kadar, etkin bir devlet adamı olarak da ünlüdür.

İlk şiir kitabı 1938 yılında yayınlandı. Bu eserle birlikte Abhazya Dirmit Gulya ölçüsünde yeni bir şaire kavuşuyordu. Tarihi roman türündeki eserleri arasında en önemlisi ise 1974 yılında yayımlanan “Son Ubıh” adlı eseridir. Bu kitap Rusça ve Türkçe’nin yanısıra bir çok batı diline de çevrilmiştir

Bagrat Şinkuba, birçok klasik yazarın eserlerini de Abhazca’ya kazandırmak için çaba sarf etmiştir. Puşkin, Lermontov, Bayron, Gothe, Petofi, Şevçenko, Nekrasov gibi birçok şairin şiirlerini Abhaz diline çevirerek yayınladı ve Abhaz edebiyatına katkıları nedeniyle 1967 yılında “Abhazya Ulusal Şairi” ünvanına layık görüldü.

26 Şubat 2004 tarihinde vefat etti.

Amhacıraa Rgara Afüa

Zgui ştıtzwa açükuiropakua
Wa wirtzıswa wrımamı
Apşa wnırdoyt apra şlakua
Aymçüayüi yığba wgaramı

Şış, nani, şış, nani
Wçüa, sarpıs, wanani
Rıyüna wıqam wabi wani
Amşın Eykua wamamı

Apşa anırzas ğuğualafüa
Rtüıla xuiçı rımıaxırtı
Amşın şatzaaz ugualarfüa
Amhacırkua rılağırdz.

Wırtshara wugui yalazarts
Atüıra uzıpşup wapxeaqa
Axa upsadgil xaştra akuımzarts
Atüım vüyüan atzaqa!

Şış, nani, şış, nani
Wçüa, sarpıs, wanani
Rıyüna wıqam wabi wani
Amşın Eykua wamamı

Sürgün Ninnisi

Ruhu coşan şu dalgalar
Sana söyler ninnileri
Korsan gemisi beşiğin
Yelpazense yelkenleri

Şişi nani, şişi nani
Uyu yavrum, ah! bebeğim
Annen, baban, nerede hani?
Deniz bağrında meleğim

Rüzgâr şiddetle esince
Almak için vatanını
Unutma tuzlanır deniz
İçerek gözyaşlarını!

Kalbindeki bedbaht sızı
Esir alır hayatını,
Ama unutma vatani
Yabancı gökler altında

Şişi nani, şişi nani
Uyu yavrum, ah! bebeğim
Annen, baban, nerde, hani?
Deniz bağrında meleğim

Wanduxalak Amşın Eykua
Wir, wıyünivükua yımıdzdzaxiow
Aqarma pıqunıx arxnışnakua
Amtsa eykuwtzap yıçüaxiow!

Asaba akutüa ayünü arxuaratç
Yiwboyt ahüa myüaşakua
Yıknıx, yıknıx! Wi akuparatç
O, yızılşoda yaşawa

Şış, nani, şış, nani
Wçüa, sarpıs, wanani
Rıyüna wıqam wabi wani
Amşın Eykua wamami

Nas wi ahüa wıpsadkılaz
Axiıdz zlargoz wabaçüa
Axatza-yıxatza, wıpsadgiılaz
Rapxea unagıl akulaçüa!

Şış, nani, şış, nani
Wçüa, sarpıs, wanani
Rıyüna wıqam wabi wani
Amşın Eykua wamami

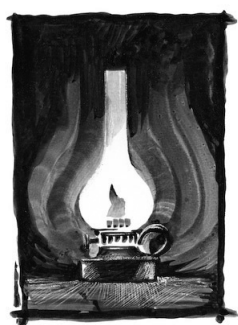
Büyüyünce yar denizi
Geçerek gel, bul evini
Sarmaşıklı arxnişnani
Kurtarıp yak ocağını

Tozlu, paslı bir köşede
Seni bekliyor kılıcın
İndir, al onu eline
Her şeye yeter cephede

Şişi nani, şişi nani
Uyu yavrum, ah! bebeğim
Annen, baban, nerede, hani?
Deniz bağrında meleğim

Kılıcını bağrına bas
Şan aldığı ataların
Kahramansın! Geç önüne
Yurdun için savaşanın!

Şişi nani, şişi nani
Uyu yavrum, ah! Bebeğim
Annen, baban, nerede, hani?
Deniz bağrında meleğim

Boris GURGULİYA

Şair ve akademisyen. 1935 yılında Oçamçıra vilayetinin Kutol köyünde doğdu. 1963 yılında Moskova Maksim Gorky Edebiyat Fakültesi'nde doktora tezini verdi ve üniversite hayatına atıldı. Abhazya Devlet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde doçent olarak görev yaptı. Abhazya Yazarlar Birliği'nin başkanlığını da yürüten Gurguliyev, Abhaz diasporasıyla ilk ilişkileri kuran ve ısrarla sürdürülenlerin başında geliyor. Bu yüzden eserlerinin önemli bir kısmı Abhaz diasporası ile anavatan ilişkilerini konu olarak ele almaktadır.

2013 yılında elim bir trafik kazası sonucu yaşamını yitiren şair Kutol köyüne defnedildi.

Füabaqow Saşçüa Amhacırkua?

Füabaqow, saşçüa, amhacırkua?
Yıçızkaaz sıpsadgiil agui
Ağuaqra adzi-mşın yızmırkua
Yıxılaz amşın, guryüa zgım?

Füabaqow, saşçüa, amhacırkua
Füembğivüaa fütseyştey, abaapsı?
Füçeyzivüga, fübızfüa mırdzkua
Yıfüıpxıoyt füıpsadgiil Apsnı

Füabaqow, saşçüa, amhacırkua
Yızxıltzwa sa sğuaqrakua fükı?
Yarban dzıbılra-tsxlımkuou
Füıpsadgiil axi amyüakua zkı?

Füabaqow, saşçüa, amhacırkua
Yıfüxaştma yıfüımaz vülası?
Füıvülakua aşxa carcarkuagıı
Yırtçızımfüo yırhüotey Apsnı?

Füabaqow, saşçüa, amhacırkua
Eyyüzşaz sa sıvülar rıgıı?
Yıpıxxaa füızkız azancırkua
Füıpsadgiil axi füıdukula, abaapsı!

Füabaqow, o saşçüa, amhacırkua?
Füazıgej yınfüıjız atdzı!
Füaramou- aştamta mırdzkua
Yıgejwetey axıştraxı adzı!

Neredesiniz Muhacir Kardeşlerim?

Neredesiniz, muhacir kardeşlerim?
Memleketin yüreğini dağlayanlar
Denize dahi sığmayan acılarla
Neredesiniz meçhule yol alanlar

Neredesiniz, muhacir kardeşlerim?
O hazin gidişi tarih unutmadan
Yetmedi mi; hatırlayın dilinizi
Davet değil ki; beklediğiniz haydi!

Neredesiniz, muhacir kardeşlerim?
Yüreğimizde acı hiç eksilmedi
Hangi yangın yolundan alıkoyar ki
Vatan diye baş koyup yola gideni

Neredesiniz, muhacir kardeşlerim?
Unuttunuz mu yoksa o asil soyu
Dağların o günden beri hiç susmadan
Adınızla ağıt söylediği yurdu

Neredesiniz, muhacir kardeşlerim?
Aynı ruhu bölüşen Abhaz bedenleri
Kırın ayaklarınızda zincirleri
Düşün yollara kervan dönüyor geri

Nerdesiniz, hey muhacir kardeşlerim?
Dönün bıraktığınız baba ocağına!
Su damlası da dönüyor yatağına
Vakit geldi dönün vatan kucağına!

Muşni LAFÜARİYA

Şair ve çevirmen. 1938 yılında Oçamçıra vilayetinin Kutol köyünde doğdu. Moskova Maksim Gorky Edebiyat Fakültesi mezunu olup uzun yıllar Apsnı gazetesinin ve Alaşara dergisinin edebiyat bölümü redaktörlüklerinde bulundu. Dirmit Guliya Abhaz Araştırmaları Enstitüsü çatısı altında bilimsel faaliyetlerini sürdüren şair, aynı zamanda Abhazyaya Yazarlar Birliği başkanlığını da yürütmektedir.

Şiirleri ve çevirileri ile yerli yabancı birçok ödülün sahibi olan Muşni Lafüariya, halen edebiyat gazetesi Etçüacüaa'nın genel yayın yönetmenliği görevinde bulunmaktadır.

Ctampiltüi Acirmikatç

Dlmtiir - wa dlidipsilon
Dlmtiir- enha eyçüan
Yılızıpşız zegii libla yıxgılon
Amla, açımazara-nçüan

Daaçüitzagılan, cara, akuakeatç
Daayt zegii rapxeadzagii şiji
Wa, Stampiltüi acirmikatç
Yırlılıüwan an libji

-Sıçkuin youp dsaadzeyt snapala
Dal, Apsnı pışdza aguani
Sfülaxuaxutwam sara şşala
Distiweyt yimaryanı

Lpa zatçü dixuapşwan, dwazırwan
Map, yilbomızta daça myüak
Daazxoz tüis dıqaytzon, yıldırwan
Axa yimourız ça-tçatzak!

Apa rıtsha pşaaala dgıloup
Yan dlıxuapşweyt yıbla traan
Apagii anleypş, guaqrak daloup
Wavüi-wavüi dlaztzaaweyt yis wa

İstanbul Pazarında

Satmasa - ölüverecekti orada
Satmasa kötüydü daha da
Tüm gelecek önündeydi gözünün
Açlık, hastalık ve ölüm

Sığınıp bir köşeye beklemekteydi
Herkesten önce gelmişti, erkenden
Orada, İstanbul pazarında
İnlemekteydi bir anne sesi, içten, yürekten

-Oğlumdur elimle büyüttüm
Dal'da, güzel Abhazya'nın tam ortasında
Pazarlık yapmam ben kanımla
Satıyorum onu ucuza

Evladına bakıyordu içi kan ağlarken
Hayır! Yoktu başka bir çaresi daha
Biliyordu, kölelikte onu bekleyen
Ama olsun; yedirmezlermiydi bir lokma!

Zavallı yavru sesssizce beklerken
Onu izlemekteydi bomboş gözlerle
Ama o da dertliydi, tıpkı annesi gibi
Arada-sırada soruyordu titrek sesiyle

-San, bızçüavüoy tırku bızfüala
Art zındza apsfüa rmahadzoy?
Bılağırdzkua ztsoy eykuhüala
San, ayüniqa hamtsadzoy?

-Sıçkuin youp dsaadzeyt snapala
Dal, Apsnı pışdza aguani
Sfülaxuaxutwam sara şşala
Distiweyt yimaryani

-San, bızçüavüoy tırku bızfüala
San bıztcüwey etmatüani?
-Sfülaxuaxutwam sara şşala
Distiweyt yimaryani

Dlİmtiir- wa dlİdİpsİlon
Dlİmtiir- enha eyçüan
Yılzıpşız zegİİ İİbla yıxgİlon
Amla, açİmazara-nçüan

-Anne, neden konuşmaktasın Türkçe
Bunlar hiç bilmezmi ki dilimizi?
Neden sicim gibi gözyaşların
Anne, dönmeyecekmiyiz özledim evimizi!

-Oğlumdur elimle büyüttüm
Dal'da, güzel Abhazya'nın tam ortasında
Pazarlık yapmam ben kanımla
Satıyorum onu ucuza

-Anne, neden konuşmaktasın Türkçe?
Anne, neden ağlamaktasın sessizce?
-Pazarlık yapmam ben kanımla
Satıyorum onu ucuza

Satmasa, ölüverecekti orada
Satmasa, kötüydü daha da
Tüm gelecek önündeydi gözünün
Açlık, hastalık ve ölüm

Hapsadgil

Hapsadgil rıtsha
(Amhacırcüa rafüa)

Sxui-sji kakadza eylagıloyt
Ari afüa ansahawa
Labtçaboufüa sapxea yıgıloyt
Yılağırdızıšo wi zhüawa

Aguiryüa xeanta yızçüirtzwan
Sara stüıla xuiç atzey
Ani apey reypş yeypirtzwan
Apswa jvülari Apsınrey

Sıbla yıxgıloyt Apsıntüıla
Amtsa yalaz, zılaxi eykuiz
Sıbla yıxgıloyt xuiçla-duwla
Amşın axi amyüa eykutçüa yızkuiz

Abar, Latatüi axahü-guara
Avütü kuatza duw zıaxkaaw
Abar Çxaltatüi apsabara
Ari aguaq afüa zıxhüaaw

Yıotson mragılaraxi eyştagılan
Atziuxtüantüi afüa rhüon
Yıtson ağbakua yırtalats
Yıtson nadzadza waxi yıton

Wırt yıırıştan eykuıxıfıafüa
Yırıtçüwaz Kuidıgıı
“Hapsadgil rıtsha”- yırhüoz afüa
Slımha yıtayüweyt yexeagıı

Yurdumuz

Zavallı can yurdumuz
(sürgünzedelerin türküsü)

İçim ürperir, içim
duyunca o ağıdı
Feryatlara boğulan
gözler aklıma gelir

Keder ne ki afet bu
savrulup evlatların
Ana sütünden mahrum
sürülüyor yurdundan

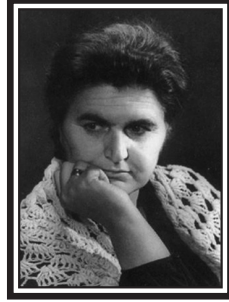
Yurdum yangın içimde
ateş ve kül içinde
Genç, ihtiyar telaşla
sığındılar denize

Lata'nın boş surları
terkedildi bağları
"Cxalta' yetim toprağı
söyletti bu ağıdı

Doğuya gidiyorlar
son ağıt dillerinde
Dönmek ebedi yasak
yer bulmak zor gemide

Soğutmaz bu acıyı
buz akıtsa Kudrı'da
"Ah! Yurdumuz ağıdı"
çınlar kulağımızda

Nelli TAR-PHA

Abhazya'nın ilk kadın şairlerinden. 1934 yılında Gudauta'nın Drüpş köyünde dünyaya geldi. Abahzya Devlet Üniversitesi Pedagoji Enstitüsü mezunu. 1952 yılından beri şiirleriyle Abhaz edebiyatçıları arasında önemli bir yer işgal etti. Uzun yıllar devlet basımevinde görev yaptı. Yurt dışındaki Abhaz diasporası ile güçlü ilişkiler geliştiren şaire, son dönemlerde ise Abhazya Çocuk Vakfı başkanlığını yürütmekteydi.

Nelli Tarıpha 2014 yılında yakalandığı amansız hastalıktan kurtulamayarak yaşama veda etti.

Yabandza - Yanbandza

*“...Nxitzqa yıtsaz uguryüoma
Mşın nırçü yıqou ucaboma?”*

H-Dirmit duw, yaxiandzag
Abas yiwıtsahhüaloma!
Wavütü xiaakua
Es yıtçıtshharouma!

Wa yabandza – yanbandza
Abas hafürhüalo!
Wa fuanbandza – fuanbadza
Abas fuaHguryüo!

Sgui xiaaweyt, sgui xiaaweyt
Sgui çügialatçkia yıpşaaweyt!
-Füabaqou, fuanbaawey?
Sfüpıxia-hühüaweyt!

Adzı yago, rhüeyt, wısgi
Bji mıjda yahawam!
Füıçafütarts fuidzbartsu –
Atüm dzıgi füzgawa!

Wahadza – wahadza
Acü habji fümahawow!
Yiwheythüa, asqakdza
Gunımyüxarou?

Nereye - Ne Zamana Kadar

*“Yukarı gidenlere mi dertlenirsin,
Denizin ötesindekilere mi yas tutarsın?”*

Dirmitle, düne kadar
Hep birlikte söyledik
Seninle bu dertleri
Hep yaşadık mı derdik!

Ah! Ne zamana kadar
Söyleyeceğiz böyle!
Ah! ne zamana kadar
Üzüleceğiz böyle!

Kalbimde ağır bir sızı
İçim sığmaz içime!
Hey! Nerede kaldınız
Kulak verin sesime!

Sele kapılan kişi
Ne feryat, figan duya!
Bırakırsa kendini
Alıp götüren suya!

Hala duyulmadı mı
Bizden kimsenin sesi
Siz de bir akıl verin
Yok mudur bir çaresi?

Wahadza – wahadzag
Sa sguaqra fümbo
Sritshaşan akuzargi
Sılağırdz fümırbo

Wa daçaznik hũa
Yışılımşogi seyxo
-Wa, saşçũa fũıqou! - hũa
Sfũılswa – seymdo

Fũıfũkua sınırlahap
Siugtixa fũızşo
Sfũızmırfũıkwa sfũılaxap
Fũıpsı mıjdag sfo

Fũıgũıdkılo, snapırgıjwa
-Yıfũıxş – sıxwa!.. – hũa
Sgı abja fũıznıjnı wa
Eytaxgi sxınhũwow?

Yızıũftaxi sıugnaha –
Yımatçuma dous haztzou!
Fũrazqı xianta spirahan
Yıçũgioup wa sıztou!

Yabandza-yanbandza, nas
Habandzeytsabo!
Yabandza abas, nırçũ-aarçũ
Guıryũak haytsago!

Bunca olandan sonra
Bu hasreti anlayın
Acıyıp olsa bile
Gözyaşımı saklayın

Ah, bir kez daha ben de
Gücümü aşsa bile
Kardeşlerim! diyerek
Ayrılmam sizden yine

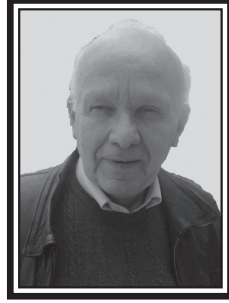
Kapınıza düşersem
Dertlerimi paylaşın
Teselli olmasam da
Bu halime katlanın?

Size gelen dert benim!
Kucaklayıp öleyim
Siz, kalbimin yarısı
Böyle geri döneyim

Almayın günahımı?
Az değil sizinkinden?
Kadere isyan etsem
Kurtulmam bu halimden!

Peki, ne zamana dek
Tutacağız bu yası!
Hem sizi, hem de bizi
Bitirir bu dert böyle!

Nikola KUTSNİYA

Şair ve yazar. 1938 yılında Oçamçıra vilayetinin Atara köyünde dünyaya geldi. Moskova Maksim Gorky Edebiyat Fakültesi mezunu. Uzun yıllar Abhazya'nın en köklü sanat ve edebiyat dergisi "Alaşara"nın genel yayın yönetmenliğini yürüttü ve Abhazya Yazarlar Birliği'nin başkanlığında bulundu. Abhazya'nın önde gelen şairlerinden olan Nikola Kutsniya'nın 1955 yılından bu yana 11'den fazla kitabı yayınlanmış bulunuyor.

Dal Apsta Amtsa Antaşwaz

Yışfüartaz szımdırwa awskua
Yıszımdırma yıpşaçügean ak şas?
Sabaqaz, sabaqaz, mfüan, wısqan
Dal apsta amtsa antaşwaz?

Alada ahüaa cowk nıçüxıtızın
Axirpar gılt wa yımtsaxa
Şij akupara yalagaz sırtsın
Şıbjaandza naq dıkutsan ağa

Yıçüirgan art sşxsdua rımtzan
Agandza yıgon acüi yieaz
Yapılada akulaçüa rımtsa
Dal apsta amtsa antaşwaz?

Naq ayüadagi amtsa atsradırsın
Cowk rahüa tsırtsırwa eytçakşon
Ağa yıxı ixagılamfüa ixırsan
Wa yaaxinhüiz sırla yısırşon

Dal Vadisi Yanarken

Sezemedim ki ben bu tehlikeyi
Bir kötü rüzgârın eseceğini
Neredeydim, neredeydim acaba
Dal vadisi alev aldığı zaman?

Aşağıdan sınırı aşınca birileri
Gençler dikilip ayaklandığında
Sabah savaşa girişenlerle beraber
Akşama kovmuştuk düşmanı yüzgeri

Ancak yaylaların eteklerinde
Duyulmaktaydı inceden bir ağıt
Kim siper olmuştu düşman ateşine
Dal vadisi alev aldığı zaman?

Dört bir yanda tutuşunca ateşler
Savrulurken ısıldayan kılıçlar
Düşmanın kelleleri düşerken bir bir
Savaştan dönenler arasındaydım

Axa wısgı ara sırtaxımız
Sa sıda yıfûheyş yışdırşaz
Znı akulaçûa antaz atsxlımwa
Dal apsta amtsa antaşwaz?

Agatca yıkuhayt cowk jişo
Araxi yaaskioyt dara nas
Yızboyt şta araqa şşıpsışa
Axa sgıloyt, sıkupoyt xatzatzas

Atragedyaxi yıılıswait adrama
Yızırqezgi dır wara Ançûa
Sıtsıraarak rıamkua yınxama
Marşanaa, Darıqua yıpaçûa?

Alada şışhüoz, sışguaqwaz
Nas ayüada şıqow şşıbjaz
Srıxdzeyt, cagıtaxeýt sara wubraqa
Dal apsta amtsa antaşwaz!

Yinede istenmiyordum burada
Düşmanla savaşıyorlarmış gibi
Ben yokken nasıl sabahladılar
Dal vadisi alev aldığı zaman

Sahile doğru yürüyen kervanlar
Yaklaşmaktaydılar bizlere doğru
Anladım artık burada öleceğimi
Yine de yiğitçe savaşacağım

Bu yürüyüş hazin bir sona doğru
Neyle suçlamıştı ki Tanrı bu halkı
Yardım ulaşamadan mı kaldılar
Darıuq oğulları, bizim Marşanlar?

Her yere yetmeye, dertlenirken ben
Aşağı, yukarı koşuştururken
Yetiştim ve şehit oldum orada
Dal vadisi alev aldığı zaman!

Gerg GUBLİYA

1928 yılında Gudauta vilayetinin Kulanırxua köyünde dünya'ya geldi.

1950 yılından beri şiirleriyle edebiyat dünyasında kendisinden sözettirmeye başladı. Filoloji bilimleri doçenti olan Gubliya, uzun yıllar boyunca Alaşara dergisi redaktörlüğü ve Devlet Basımevi direktörlüğü görevlerinde de bulundu.

Abhazya Devleti Dirmit Guliya Edebiyat ödülü sahibi.

Amhacırra

Amhacırra-guaq afüowp, rıtsharoup
Nkılaşa zmadzam lağırdızışaroup
Cincda apstazaara-wağeymişxara
Wi zıatçı iida nas, yıssafühüara?

Yinzıjda eybarxiw-sıwwa aştakua
Damiğatzas yırnıztada aştakua?
Çıwayüi dırniswam amyüaxuastakua
Map, yıqadзам axurakua rğearstakua

Jii-napxıtsi eyquızxız dızwıstada
Ajra-çüara yağırakilada
Rınasıp naq yınaskiazgada
Şey-çeycıkey wa eylaztüada?

Pwapa xuldakua narıkuırfünü
Yızırtçüaxıda pdızıkua nxuıtzarfünü?
Yıztınxada rıdgiil çafürakua
Rıga bziyaxu, nasgi rıbahçakua?

Sürgün

Sürgün- bir ağıt, bir kötü kader
Durdurulamayan gözyaşlarıdır
Ata ocağından uzakta bu felaket
Kimin fikriydi sizce söyler misiniz

Kim bıraktı bu neş'eli toprakları
Kim bıraktı bu kara lekeyi, kim
Atların sahibini aradığı bu yollarda
Ya! Yaralarımızı kim saracak, kim

Etle tırnağı birbirinden ayıran kim
Soyumuza zulmedip dağıtan kim
Kim, Halkımı kaderinden uzaklaştıran
Yediğimiz lokmayı kanla karıştıran kim?

Omuzdaki yamçılarla tıkayıp kaynakları
Kimler için sakladılar pınarları?
Kimlere bırakıp, bu bereketli toprakları
Türlü türlü bahçeyi, yemyeşil ovaları?

Rhapşa dukua taçüqaqaradza
Aqarma nartiyaayt yiyatçüqaqaradza
Yinxazgş füşirak yıçüitzaxan
Eylaxeyt yixuatzi-ximzaxa

Nas yirimouzey wirt pyaşas
Aguğa aşıtsrey yarlafüz
Zivülar yireyjaz, ıdz-myüa yikuıztaz
Atüim dgiil psatatüis yamazdaz

Axtça tzar wısqan yidüikurtzaz
Yısızdırwam mçis hüa yaladzaz
Habaçüa eylqqia yınıştatza
Hgui yinalasiyt xiaafük nhalatza

Xui harakırak sıçnamazdoyt
Sxatüi myüaxuasta nalızdoyt
Seytzamxakua pxiaqa stçinasxoyt
Axa mquiltzas wi nasışklahüweyt

Bir damlaya muhtaç, boş şarap küplerini
Yemyeşil sarmaşıklar örümcek gibi sarmış
Sirkeleşmiş-bozulmuş diğer kalanları da
Onlarda sahipsiz gölge altında kalmış

Ne olacakta bitecek bu zulüm
Kin ve hasetle kararan gözlerin ettiği
Halkını yalanla yok oluşturanların
Yaban topraklara takas edenlerin ettiği

İşte o zamanlar, atılan o keskin ok
Nasıl bir güç taşırmış hala bilemiyorum
Delip geçerek yere serdi atalarımızı
Bir sızı gibi ulaştı bu güne, kalplerimize

Yüksek bir tepeyi ardıma alıp
Açmaktayım artık kendi öz yolumu
İlerlemek istiyorum umutla geleceğe
Ama dolanıyor ayaklarıma, hiç bitmeyen o acı

Gennadi ALAMİYA

Şair-yazar ve devlet adamı. 1949 yılında Oçamçıra'nın Kutol köyünde dünyaya geldi. Moskova Maksim Gorky Edebiyat Fakültesi mezunu. Bağımsızlık hareketini organize eden Abhaz Ulusal Forumu "Aydgıllara" nın kurucularından olan Alamiya, kurucu meclisin de ilk başkan vekili olup aynı zamanda Abhazya ulusal marşının yazarıdır.

Çeşitli dönemlerde milletvekilliği yaptı ve birçok edebiyat dergisi ile gazetenin redaktörlüğünü yürüttü. Halen "Apsadgil Apsni" gazetesi ile başkan yardımcısı olduğu Dünya Abhaz-Abazin Halkı Birliği'nin yayın organı olan "Abaza" dergisinin genel yayın yönetmenliğini sürdürüyor.

Amtsavüla

*“Sandu Inapı skin sıznapık ala
Yıskın sımçtûi ğba xuçı egi snapala”
Dirmıt Gulya*

I

Yıkoup:

aşxakua, amşın

Apsınra

Aduney tbaa – wirt garan yızgarou.

Axa apatsxa

amtsapş yüdülqiozar

afüa amtsixuras

Aamta akuxarıma wi zxarou?

Yıpsra aguaği aloup

awayütüyasa yiira

Wi aguaği

tümcaroup

yırlasrı yaxiguiltzwa

Axia yünü atçtçahüa yatçup abılra

Mrak pxaru watçüi

alyüa yızaguiltznı?

Yınxoyt

aşxakua

amşın aquara

Amşın

yıtso – yaawa yıırısrımtzdzo

Anduw! – abri loup Apsınra

Axuiçı yızı – Inapı yıkınatzı dıdzdzom

Aduney – gara

Apsrı anımdzaalartü yıtfüoup

Yazırtınçwam

Sabitzaas yazmırçüats yaxiandzagi

Ağba xuiçı ağba eykuatçüa yıtoup

Ateşsoyu

*“Ninemin elini tutuyordum bir elimle
Diğer elimle de ahşaptan yapılmış küçücük oyuncak gemimi”
Dimit Gulya*

I

Hep vardı
dağlar, denizler
Abhazya
Dünya büyük – her zaman kundaktadırlar o beşikte –
Ancak patsxadan
alevler yükseliyorsa
melodiler yerine
Zaman mı ki bunun suçlusu?
Ölümünün çekirdeği var
insanın doğumunda
O çekirdek
tez çıkar kabuğundan
yaban topraklarda
Ahşap kestane ev yanmakta cayıır cayıır
Yarın açabilir mi güneş,
acaba dumandan sıyrılıp?
Geride kaldı
dağlar
deniz sahili
Deniz
giden-gelenden ayrılamıyor
Büyükanne, – bir çocuk için Abhazya odur –
elini tuttukça onun, kaybolmaz asla
Dünya – beşik
Abhazya'ya dar geliyor
Sakinleştiremiyor
Bir bebek gibi uyutamadı bu güne kadar
Küçük gemi, kara geminin içinde

Axa yazhaşt wi
ağba eykuatçüa yitamdzo

II

Ağba xuiçi ağba eykuatçüa yitan
Axa yazhayt wi
ağba eykuatçüa yitamdzo

Sıpsadgil
laşarak
açüirdznı
yıpşaawan

sıpsadgil
guıǵrala yaaywa yaxiandza

Apeypş mtsoyramxarts
anduw lıbla yınıxfüan

Amşingui
yınıxfüaley
füaxak
yımyüaktzagou

Ari
sıpsadgil
guatzas yamou füaxan

Zkışıkusala
apsuwaa yıtcüimçüadzo yaargo

Abar
aşxakua
amşın aquara

Wi dnaxiisiyt
açükuirpakua rapxia

Guaqra tourıxyüan
yapxia yıştoup Apsınra

Apsuwak dşapxiara
dapxioyt, deytapxioyt

“Sıxaara, sıpsadgil
yıqalazey, zakuizey?

Ama büyüyecek o
kara gemiye sığmayacak kadar

II

Küçük gemi, kara geminin içindeydi
Ve büyüdü o
kara gemiye sığmayacak kadar

Vatanım
kaybettiği
ışığı
aramaktaydı

Vatanım
umutsuzdu bu güne dek
Gelecek günler için
ninenin gözünden süzülüp
Denizin ortasına
düşüverdi
yol gösterici
bir ışık huzmesi

Bu
vatanımın
bağrından çıkan ışıktı
Binlerce yıldır
abhazların söndürmeden getirdikleri
İşte
yaylalar
deniz sahili

O geçiverdi
dalgaların önüne
Acılar, sıkıntılar, tarih yazmaktır
işte önünde Abhazya
Okuması için her Abhazın
okuyor, yine okuyor
“Sevgilim, can vatanım
ne oldu sana, neyin var?”

Yiwışşaawazey, yiwçüidzzey
abas wıłaxi zeykuzey?”
Ztzaarakuam art
ztak wazıpřra
Apsınra yapeypřxon
axaan yızzımpşdzoz
Yıszeılkaawam
Guıryüoma, nas, ızırpşdzoz
Zıpřdzara, guryüamzar
Akı zzanamgatsız Apsınra?

III

Apsadgiıl!
Yızzımaryou afüa uzaptzara
Yırızıfüahou
wıpřdzara
wıharakıra
wutzawılara
Yıwılşaru, apsadgiıl
wi yıguragara
Yanyılımşa
tcütüıřaqań
vüyüan atzagılara
Yanıpxiadza
yıvülar rzıhüan, tshatzas
Axılara
yara yakuım
yıqoup yızıxutou húa?
Vüyüantü hamtan yaniba
wi yılaxiıntza
Wazıdzıryüru, Apsadgşıl
wi yafüagi afüoup húa?
Afüey awısı zııdzom xap-xazı
Amra lařaroup
afüak zxıltzwa

Ne yitirdin, ne ararsın
neden hala yastasın?”
Bunlar cevap alınacak
sorular değil elbet
Abhazya karşılaşınca
beklenmediklerle
Anlamıyorum
Acıların mı, seni böyle güzelleştiren
Güzelliğin acıdan başka
Bir şey vermediği Abhazyam?...

III

Vatan!
Kimi bir şarkı yazar sana
Senin
güzelliğine
yüceliğine
derinliğine
Başarabilirmisin, ey vatan
ona inanmayı
Başaramayınca
Bir kazık gibi
gökyüzüne dayanak olmayı
Her doğumda
halkı için, köprü olmayı
Suların üzerinde
Kendisi için değil
Başkaları yok mu? diye
Gökte görmek kaderini
Bir armağandı ona
Dinleyebilir misin vatanını
ya o şarkıyı, şarkı diye?
Şarkıyla iş, doğamaz ayrı ayrı
Işımalı güneş
o şarkıları doğuran

Adgşıl xianta ştıxnı
adzix awaa rzi
Atskiara yaladzyüan
afüakua aman yıçüirtzweyt

IV

Apsadgiil – An Duw!
Amal duw!
Yapfüimou dıqanatz
yavüdzom, yaztzom
Akıtcırakua
anduw lıxı – ltçı yaldou
Rtzawılara rtzawıların
yıştaxikua nmijkua dıztsom
Awayüi
yaneylikaa
mafüürfüa
Yanıqamlaz
ari atüilatçı iira
Apstazaara
utaxufüa
Yıwtaxımfüa
Araxi waçüfüaxwa
yanaawıdgılo apsra
Wzınxom
Ari adgiilatçı, yıwılşom
Apstazaara
axu wımşar
yıharaknı
Axa, wi yeyhau
yaxtıntzatüxar
map wukışam
Psaatützas
Wıgui yıtıjweyt
wıpstazaara

Ağır toprağı kaldırıp
insanlar için pınarları
Temizlikle yoğurup
Şarkılarıyla ortaya çıkaran

IV

Canvatan – Ulu ana!
Zenginlik!
Sahip çıkıldıkça
yaşlanmaz, yokolmaz
Kırışıklıklar
Ninenin yüzündeki
Derinlikleri, ayak izlerinin
derinliğıydi, gidemezdi iz bırakamadan.
İnsan
anladığında
yanlışlıkla
Olmadığını
bu topraklarda doğuşunun
Yaşamı
ister ya da
istememez gibi
Öte yandan korkarak
yaklaşan ölümden
Yaşayamazsın
bu topraklarda, başarmazsın
Yaşamın
bedelini ödemezsen
layığıyla
Ve daha ağırını da
ödemek gerekse
hayır diyemez
Adak gibi
kalbine atarsın
hayatını

yıtsoyt yıpırnı
Yıtsoyt yıpırnı
wara yıwzıxinhüşam
Axa, wıpsadgil
yataalaşt
yaapınranı
Yıkırşayüni
yınikutüalaşt
widgşıl andzışo
Yırxıslaşt wıbahçakua
yüej pıştıla yıfünü
Yanii naxıs pıstazaaraki
psadgilki wıman
Wirt wılak-yüakwa
wırıbjamxeyt wara
Yıneyweyt
adzıxi xutçiy
adzıyas duwi yeysılan
Aamta yaşom wirt rtarbara

V

Atzx laştsa
Amyüakua
Wirt zırılaşaşaz
Waştamızt vüyüanatç yetçüak
Yıqan laşarak, axara wızgaşaz
Wızıkuguiğşaz
(acıi zıguira yzıngo raçüak)
Wi laşon widgılatç
Wıvülar rıblakua yırxıtzwan
Guiryüey guaırey yırmırçüaz
Laşaran yara
Wi – guığran
Wi şrıtsız
azkışıuksakua nıtzawan
Nasıpk axaan yamıhüats awaara

uçup gider
Uçar gider
 dönmemek üzere bir daha sana
Ama, vatanını
 ziyaret eder
 her bahar
Sağanak gibi
 yağar
 toprakların suya hasretken
Geçer bahçelerinin üstünden
 sarıya boyayıp her yeri
Doğumdan beri bir yaşamın
 ve bir vatanın vardı
Kalmadın aralarında
 tereddütle
Akıyor
 küçük bir pınar
 büyük nehirle kucaklaşıp
Zamanın gücü yetmiyor onları kurutmaya

V

Karanlık gece
Ve yollar
Peşinde değildin
Onları aydınlatacak olan yıldızın
Bir aydınlık vardı ama, seni uzağa götürebilecek
Güvenebileceğin
(Pek de güvenemediği başkalarının)
Onun gücü yeterdi vatanında
Acıların ve sıkıntıların söndüremediği
Bir ışıktı o
O – umuttu
Onunla
 binlerce yıl yaşarlardı
Nasip dilenmemiş insanlar

Anasıp
 vülar axizımnadzo
 lapşhüaam
 Yinaskiozargi
 mışkı znı
 rguaxutüı yaximdzar awam
 Vülar rguığra
 yınadzaandza
 aduneyaz yıxiaawp
 Yışkıdımfüo adırwa
 yetçüak tınçnı yızıpşwam
 Yetçüak eypş
 adgiilatç
 agui eyswa
 Vülar rguığra
 laşaran yaxzırtçüo aduney
 Anarxala vüyüantü ayetçüa yeysoyt
 Yıwzeydkılom
 Adgil amç zmoi
 Vüyüanintü yıpşwey

VI

Aşıuks eykuatçüakua
 Yıbzıyan wırt pxıdz bapsızar
 “Axa ahüa çüış abra
 nas axahükua yüba”
 Yırtçıxa ari axuıştaara
 nas yıwrazqızar
 Xuıştaara tçıtsk
 yıwmtan aduney yawırhap!
 Yiyüatzxaxoyt amtsa
 Yıçüazu?
 Yıtçıahüazu?
 Yiyüatzxaxoyt amtsa
 Axuıştaara apısı toup!

Nasip

halkın ulaşamadığı
bir ufuk çizgisi değil

Uzaklaşsa da sürekli
günün birinde
mutlaka kavuşur emeline

Halkın umudu
gerçekleşinceye dek
acıyla kıvrandır Dünya

Düşmeyeceğini bilerek
bir yıldız duramaz huzurla

Yıldız gibi
toprakta da
kalbi atan

Halkın umudu
tüm dünya'yı aydınlatır

İnatlaşarak gökteki yıldızla

Asla karşılaştırama

Göklerden bakanla

Toprağın gücüne sahip olan

VI

Karanlık yıllar

Keşke kötü bir ruya olsaydı

"Ama solgun kılıç burada
ve sonra iki kaya"

Yak yine ocağını
sonra da nasipse

Yeni bir ocak
göster bütün dünya'ya!

Canlanıyordu ateş

Sönmüş müydü?

Bağlı mıydı?

Canlanıyordu ateş

Yaşıyor ocağımız!

Vülank

“pımtsaxu içüeyt” – rımhüazi

Wi agura zgazgi

ari amtsa yıçhüatüoup

Sara sıdgiil

amtsavüla anıtdzom

Wi dırdzwam sıvülar –

Yıdxdzom dargi

Sıvülar rnapatçı

Amtsa atra yııtıtdzom

Damırxozar

Rıtshara izaanamgats acügi

VII

Yaboubaxiou

Wanbarnıxıou

abart amyüaxuastakua

wıpsadgiil

axatçı

yanıpsalou

yıpsaqıanı?

Wırnısxıazar

yıqalozma

acüi wızguamtakua

Wırnımlats

Araxi wırnısrts wılşoyt

wıblakua xyüanı

Awaa eytaneyaaywan –

Yıiwan amyüaxuastakua,

Aşıukskua rçeytnırpsaxlon –

Rıšta anxalon Anduw lıxatçı

Wırt kıtçıırakuamızt –

Wguaxi yıyaswaz antzamtakuan

Rtzak duw

Myüaxuastala

Bir halk için
“ocakları söndü” – demişlerdi ya
Ona inananlarda
ateşin başında şimdi
Benim yurdum
kaybetmez ateşinin soyunu
Yitirmez onu benim halkım –
Yok olmaz kendisi de
Halkımın elindeki
Ateş, çıkmaz yuvasından
Isıtmadan öte
Zarar vermez kimseye

VII

Nerede gördün
Ne zaman geçtin
bu patikalardan
vatanının
bağrında
serpili
darmadağın?
Geçtiysen
görmez miydi
biri mutlaka seni
Geçmedin,
Ancak geçebilirdin
kapatıp gözlerini
İnsanlar gelip geçip –
Doğarken yeni patikalar
Takip ederken yıllar yılları –
İz bırakıyordu ninenin yüzünde
Onlar kırıksıklık değil –
Kalbe işleyen yazılardı
Manasına
patikalarla

wazaayguaxarts watçuwp
 Şta yeatçüak axi
 Myüaxuastak wannanago
 Yiwgualafüoyt
 Anduw liblakua – dzyastzas
 Wipsadgiilaxi wıguıbilra
 wirt rtzawılarantü yalagon
 Eylukaayan
 Apsınra
 akiyara zalnaxız tzass
 Amyüaxuastakua wirnın
 Wigui wipsadgiil yaxsaalaxon
 Amyüaduwx axi yınowgoz
 Amyüaxuastakua yırnugoz afüan
 Wi afüa
 Wıvülar
 rıpstazaara
 yalaxxuon
 Wi afüa guıjğadzamızt
 wi afüa laxintzan

VIII

Aamta adziyas tstsakı daatıtnı
 Dıtskiadza
 dıukgiloufua
 iboyt akuara
 Zıvülar rağaçüa
 yüızas yııtsnı
 Afüarguındara latzanı –
 yaazrıxwaz apsra
 Axa dıqoup çüadcüi
 yıqoup ça pıstazaarak
 Ayüxaa zıçtamıgdzakua
 arxakua yıırıuklo apşeypş
 Apsadgiil axıdz – apşa

yaklaştığının
Artık bir yıldıza
götürürken seni o patika
Hatırlayacaksın
Ninenin gözlerini – bir nehir gibi
Vatanına bağlılığın
İşte o derinliklerinde başlar
Anlıyordun
Abhazya'nın
niçin seçtiğini doğruluğu
Geçiyordun patikalardan
Kalbin vatanının haritasıydı
Seni ana yola çıkaran
Patikalardan getirdiğin şarkıydı
İşte o şarkı
Halkının
yaşamından
fışkırıyordu
Ve o şarkı bir avunma değildi
Bir kaderdi o şarkı

VIII

Zaman, hızla akan nehrinden çıkıp
Tertemiz
duruyormuş gibi
görür dereyi
Halkının düşmanlarıyla
dostluk ederek
Korku ekip –
ölüm biçenler
Ama var başkaları da
başka bir yaşam daha var
Vadilere sığmayıp
ovaları kaplayan gelecek
Vatanın şan ve onurunu

agoyt wi axara
Eylixxa yanuwbaaloyt
avûlar ripeypş
Wi zipstazaarou dxırxozar –
yan, yivûlar rtçıapxioup
Yavûa quış
Yavûa xaa zzikwa wirt rowp
Zıdgılâtçı yapfûimou
asasçûa aapxian
Daxiirpılao yaştâ –
Aduney duw agoup
Wi, axaan
aamta yaditzom xarak
Xarak anyıdlağı
yixıyxweyt yışa katûanı
“O, dad, halan aamta eykuarak”
Rxı dıryaşarts yalağoyt
couki, gunahala yıtünü
Dalsiyt yargi wi aamta
Aamta eylakaş
Ertşaxu şılaşo eypş
amşıçüğia axğanı
Yıxatçıra yimirdziyt
Aduney neylahaşt
Wiseypş awaa anıqamla yiini

IX

Aduney eybgoup
Wi garan yıgaroup
Aamta duw yalswa

Apsınra – ğba xuiçni
Atzx yalyaaz –
Yara abraatçqia yızşaroup
Atüim vüyüan datzapşwa
dızıtüom wi dıpşni

ötelere götüren
Apaçık görürsün orada
halkın geleceğini
O hayatlar eğilirse –
Sadece anne ve vatan önünde eğilir
Akıllı söz
Tatlı kelimeler sadece onlardır
Vatanında ev sahibidir
misafir karşılayıp
Ağırladığı bahçesi
Dünya'nın kalbidir
O, hiçbir zaman
suçlamaz zamanı
Kendisi suçlandığında da
Aklandı kan dökerek
“Ooo, evlat, kötü bir dönemdeydik” –
Hemen temize çıkma çabaları
günahla yüklü olanların
Oysa o da geçmişti o dönemlerden
O karanlıklardan
Ertsaxu nasıl ışıldıyorsa
Kötü havadan sonra
Kaybetmedi kişiliğini
Dünya imrenecek
Öylesi insanların doğmadığı günlere

IX

Dünya yerinde
O beşikte kundakta
Zamanın içinden geçerek
Abhazya – küçük gemiyken
Karanlık geceyle büyüyen –
Şimdi buracıkta aydınlanmalı
Duramaz yabancı gök altında
oturup gün ışığını

Awayü deymbganatzi
 yamam yışa tsartak
 Yawpozourow deymdanı
 yixinhüweyt yıguaxi
 Apsınra –
 ağba xuitçı
 yaxnagaxiozey
 şaqa füarta
 Yımatçyüüp
 afüartaamtaz
 wi anıjra zguıǵıız
 Abar
 apswaa axineywa
 amyüa yanılan
 Füaanımgılan
 Fünüquara –
 sıpsadgil
 aşa yanıquaran
 Şa çüukbarkuan –
 Yıqamgi
 Yıqougı
 Yiiranı yıwougı eytsılan
 Sıpsadgil amyüakua –
 adakua yırtalanı yıtsoyt

X

Yıneylaayt apsuwaa
 Wirt rımyüa –
 razqımyüan
 Xıııntü aetçüa anıpşilo
 Rxırxarta rıpşaalap
 Yıgilazaap aşxakua
 Apsuwaa rafüaöj znıyüwa
 Rqırçarak azımgakua
 amşingi xinhülap

İnsan yaşadıkça
bulamaz kanı gidecek bir yer
Hepsi toplanıp bir araya
Döner geriye kalbine
Abhazya –
küçük gemi
neler yaşadı
ne tehlikeler atlattı
Çok az kişi
o günlerde
onu bırakmaya kıyabildi
İşte
abhazların gittiği
yola koyulup
Durmayın,
Yolculuğunuz –
vatanımın
kan dolaşımı gibi
Birer damlayken –
Olmayan da
Varolan da
Doğacak olanda bir araya gelip
Vatanımın yolları –
damarlarda devam ediyor

X

İlerlesin abhazlar
Onların yolu –
kader yoluydu
Gökteki yıldız bakıp
Aramaktaydılar yönlerini
Ayaklandı şimdi dağlar
Hikayelerinin aksettiği
Pek bir şey alamadan
Deniz de döner geriye

Yineylaap apsuwaa
 Ntçüara akuimzaayt amtsavüla
 Yagimxaayt wi apsuwa yixuiştaara
 Apsuwa yimtsa
 amra yatstafüiom
 yatsavüiwam
 Amra gilaandza
 yiyüatzaxan
 yikuitçtçoyt Apsinra
 Yineylaayt apsuwaa
 Wirt dritsüz dritsımtzwa
 Rafüa rzapıztzo
 Wirt dritsnatz yafüagi bziyoup
 Yara yıla aşara
 Yılaşara yıpsadgiil yaxımtzwa
 Yara yıpstazaara - ntzıran
 Yivülar yırzatslartsaz dşıup
 Yineylaayt apsuwaa
 Zıpsı taz wirt rzihüan
 Danıqıamgi
 dşalaxu dınxoyt aduney
 Dneyweyt yivülar drılan
 aşıukskua dırıxihühüan
 Yivülar rgueysra yigueysran
 axara dipşweyt

ilerlesin abhazlar
hiç sönmesin o ateş
eksik olmasın abhazın ocağından
Abhaz ateşi
batmaz güneşle
yaşlanmaz onunla
Güneş doğmadan önce
uyanıp erkenden
aydınlatır tüm Abhazya'yı
ilerlesin abhazlar
Onlarla olsun hiç ayrılmadan
Şarkılarına eşlik eden
Onlarla olduğunca şarkısı da güzel
Onunla aydınlansın
Ayrılmasın ışığı vatanından
Onun yaşamı – sınırlıydı
Halkı yaşasın diye
ilerlesin abazalar
Onlar için yaşayan
Olmadığında da
yaşayacaklar dünya'da
ilerliyor halkının arasında
zamanın ötesinden
Halkının kalp atışıydı onunki de
görmekteydi uzakları

Amyüa Eykuatçüa

Amşın Eykua yıxgilow
Ağba – şxa eykuaroup
Amyüa eykuatçüa yıukloyt lassı
Yaaweyt araxi, yızaxiımdzaz aşara
Yaaweyt, yızıştımxkua
yınzıjız zıpsı
Amşın Eykua yıxgiloyt
Ağba – şxa eykuaran
Şaxara rzımwızt – yıptçtçüeyt adakua
Ağba eykuatçüa bjadziyt
Atzx yalımpşdzı açüaara
Pırsalra rzımwıyt yıtarşxıazaguıkua

Karanlık Yol

Karadeniz’de demirli
Gemi – orman gibi puslu
Karanlık bir yolculuğa çıkacak yakında
Geliyorlar bu yöne sabaha ulaşamayanlar
Geliyorlar canlarını kaldıramayıp da
geride bırakanlar
Kara Deniz’e yürüyorlar
Gemi – orman gibi soluk
Palamar olamayınca – koptu damarları
Kayboldu kara gemi
Geceye ulaşamadı uykular
Çapa olamadı içindeki, katledilen kalplere

Pışhüı

Açükuirpakua eyguidirtzoyt
Zdatskua itzvüow tzla duwk
Bzip sılapş atsqioyt
Sanımpşılarts wi amyüa
Axuiştaarakua
Axuiştaarakua
Yırxadzıtweyt alyüa
Amyüa yıkup
Zımtsıaxu zırçüaz vülarık
Amyüa yıkup
Alaşbijkua rıtsrıxoyt
Amyüa yıkup
Yıkırkırweyt açıkua
Amyüa yıkup
Yıxumargoup wıšta rnıxakuagi
Rdatskua itzvüan
Yınargoyt rxuitçkua
Amyüa yıkup
Pipeyps yatzağılan
Psijirtan – amşın cara yıpşuwp

Pıshü

Dalga atıyorlar birbirilerine
Köklerinden sökülmüş ulu bir ağaç
Bzıp, gözümü örtüyor
Bakmamam için o yola
Ocaklar
Ocaklar
eriyor tepelerinde dumanlar
Yoldalar
Ocağını söndüren bir halk
Yoldalar
Köpek ulumaları çekiyor ayaklarından
Yoldalar
Kışıyor atlar
Yoldalar
Oyuncak oldu artık mabetleri
Köklerinden söküp
Götürüyorlar sabileri
Yoldalar
Sırtlanıp geleceklerini
Mezarlık gibi –
deniz bekliyor onları
Yoldalar

Yırıxto awp
Apsabara
anapı yanıpşilo
Ayatçüara yahüom wirt
Map!
Adgiil yışıukgilougi
Bzip yıxılaxeyt guila
Vülarık
Amşın atza yırıxidzap!
Axa, abar
bji ztıımıyüwa akuatzatç
Wirt atzlakua rımtzatç, abra
Sgiloup
aduney tbaa taçü aatzratçı
Stüımaadzaran
Sıynüı saaynı sasra
Yışpaxitou şxtüılan!
Yabasıpşaaari pxarak?
Sappxondaz ma guiğirtak
yısahap húa ara bjık
Zıfüyüı smahadzats
Açeytnaxweyt lyúa eykuarak
Amyüa yıkup
Zımtsaxu zırçüz vülarık
Amyüa yıkup
Bzip yıxıukgilou
Atzlakua
afüeykuatçüa rfüup

Bzıp kıyısındaki
Ağaçlar
karalar bağlamış, Öyle olması gerek tabi
Tabiatın
eline bakıp
Dilemiyorlar yeşillik onlar
Hayır!
Toprağa basarken bile
Kalben Bzıp'a açıldılar
Bir halk
Denizin dibinde buluşur!
Ama, işte
sessiz bir köşede
O ağaçların altında, burada
Duruyorum
geniş dünya'nın saçağında
Üvey evlat gibiyim
Evimde misafir gibi
Yaylalar ne kadar da soğuk!
Nerede bulurum acaba sıcak bir nefes?
Ya da bir umut ısıtsa içimi
duyabilsem bir ses
Kokusunu duymadığım
Bir duman yayılmakta
Yoldalar
Ocağını söndüren bir halk... Yoldalar
Bzıp kıyısındaki
Ağaçlar
karalar bağlamış

Vahdang ABHAZOU

Gazeteci-yazar ve şair. 1958 yılında Oçamçıra'da dünya'ya geldi. Üniversite yıllarından beri Abhazya'nın en köklü gazetesi Apsnı'da bölüm redaktörü olarak çalışıyor. Eserlerinin önemli bir kısmı diaspora ve anavatan ilişkileri ile 1992-1993 savaşı yıllarını konu almaktadır. 1985 yılında SSCB Yazarlar Birliği'ne kabul edilen yazar halen Abhazya Yazarlar Birliği'nin başkan yardımcılığı görevini sürdürmektedir. Abhazou aynı zamanda diasporaya yönelik olarak yayınlanan "Apsadgiil agueysıbjı" gazetesinin genel yayın yönetmenliğini de yürütüyor.

Amşın - Damra

Xiaas yızmadaz, rcınc yaxırtson
Yikiipaxa yazkılswan apşahüa
Aamta pşıwamızt, amşın yıxırtson
Dgiili vüyüani yanrıbjaxa

Nırçü yıdZXımtzwaz rızkuatıp mşınxeyt
Rılaxi yanız aup – eykuatçüan
Rıxıdzkua zhüo akgi rıtınımxeýt
Yandüuklozgi rımyüakua eykuatçüan

Nırtçü yıdZXıtwaz bziyarak rızpşımız–
Amşın – damra yaxulabgaz rcabon
Anaçüa rdzamyüa rıbladz axışımız
Egıkuabomızt, yırbaz eyçüa rbon

Map, dagiaştamızt laşarak
Amşın – damra dxıpşılomızt zındza
An – yılçüıdzız xyüik lıxşara
Amşın – damra yantaxuaşa yantsa

Mezar - Deniz

Kimin umrundaydı ki; sürgündü yurtlarından
Düşe kalka ulaştı hepsi o kıyılara
Zaman beklemiyordu, attı topraklarından
Yerle gök arasında yalnız kaldıklarından

Karayı göremeden deniz oldu mezarı
Karaydı kaderleri , deniz gibi kapkara
Geriye kalmamıştı ne ad, ne de sanları
Daha yola çıkarken kesilmişti yolları

Karşıya ulaşanı güzellik beklemez ki
O tutmakta denizin yuttuğunun yasını
Anaların gözyaşı yanık yanaklarında
Yepyeni acılarla bir türlü kurumadı

Hayır, beklemiyordu bir nebze umut bile
Mezar-denize doğru bir an bakamıyordu
Tam üç evlat yitiren kadersiz bedbaht anne
Kurban verdi peşpeşe kara mezar-denize

Saida DELBA-PHA

Son dönem genç kuşak şairlerinin en önde gelenlerinden olan Saida Delbapha, 1965 yılında Tkvarçal kentinde dünya'ya geldi. Abhazya Üniversitesi Filoloji Fakültesi ve Moskova Devlet Üniversitesi Gazetecilik Fakültesi mezunudur.

Gudauta bölgesinde yayınlanan “Awublaa” gazetesinin redaktörlüğünü yürüttü. 1992 yılında başlayan savaşta bir an bile düşünmeden cepheye koştu, ancak ne yazık ki üç ay kadar sonra şehit düştü.

Amhacır

Cezmi Kucba yıxıdzınyöloup

Afüeykuatçüa rfüirtzeyt axukua
Cara sanıpsışaz açnı
Alağırdz yabliyt agukua
Sara sanaçüidzwa Apsınra

İsxiaatçüqaz nijnı snaskion
Sızşaz zegi aansıjwan ayünü
Guryüaçgüala tüimrak saztzon
Yıpsışaz sa sguitçüqia çhanı

Aşşihüa sa sığba naskion
Sıblakua açüidzwan Apsnı
Guiryüavüak lasxalan savüdzon
Füişuksa sxıtzwan açnı

Wi aaxis afüia sızhüom
Afüiakua ntçüeyt sara szı
Wi naxis waha sidzom
Atüimra yaşıçqieyt srazqı

Atüimra yaşıyt slaxıintza
Guiryüaçgloup yınxaz sa sguaqnı
Yıxiaaup wa peypsda apsra
Yırpeypşuzey stzeyçüa Apsnı!

Muhacir

Cezmi Kucba'ya ithaf

Yasa bürünsün dağlar
Bu gün öleceğim nasılsa
Gözyaşları kavursun yürekleri
Evladını yitirirken “Abhazya.”

Ardımda bırakıp cümle dertleri
Beni doğuran herşeyi bırakıp geride
Hüzünle gidiyorum bilmediğim diyarlara
Ölümlü kalbimin katlanıp tüm derdine

Yavaşça uzaklaşıyordu meçhule giden gemi
Yitirmekteydi bakışlarımı Abhazya
Bir ıstırap sarmalı yakıyordu bedenimi
Yüz yaşına ermiş gibiydim o anda

İşte o günden beri hiç şarkı söyleyemem
Unutulmuş türküler hatırlamaz dilimi
Bir daha doğmayacak heveslerimi
Katleder yaban eller nasibimi

Öldürdü yaban eller kaderimi
Yalnızca acılar kaldı yüreğimde
Kahрім vatandan uzakta, ümitsiz ölmeye
Halkımın geleceği var mı ülkemde!

Zoya PASANIYA-PHA

1947 yılında Gudauta'nın tarihi Lixnı köyünde dünyaya geldi. İlköğretim sıralarındaken şiir yazmaya başladı. O günden bu yana yazmaya devam ediyor. Ev hanımı olan ve çeşitli edebiyat dergileri ile gazetelerde şiirleri yayınlanan Zoya Pasaniya-pha'nın çok sayıda şiir kitabı da bulunuyor.

Apsuwa Yinyijwan - Apsinra

Tçımt yıtçüwon apsabara
Alağirdzkua açadlon
Yanırxartoz amameykuara
Aşxa harakikua cabon

Yıxaamızt amra alaşara
Apta yaxuaçon yara
Yanhtçıöüaaaz tınç axuştaara
Aduney yıpatçız aguinkiira

Yızımaryamızt yıpsadgiil anijra
Guağla yıxı-yıgui eylaşwan
Dnatzapşıyt avüyüan ayatçüara
Yımçız, dmatçın wi dbılwan

Tçımt yıxıtçüwon apsabara
Pxiaqa yızıpşın axuwra
Yıgui yakırşa afüeykuara
Apsuwa-yinyijwan Apsinra

Abaza'nın Abhazya'dan Kopuşu

Sessizce ağlıyordu tabiat
Sel olup akarken o gözyaşları
Toprağa düşeli öyle yastaydı
Göklere uzanan ulu dağları

Güneş,neden artık ısıtmıyor ki
Neden saklı ,kara bulut ardına
Ocaklarda ateş küle dönerken
Dünya inliyordu, büyük acıyla

Ah! kolay mı ayrılmak memleketten
Öfkeden deliye dönmüş gibiydi
Son bir defa bakıp ah! gökyüzüne
Çaresiz yanmak var kimsesizliğe

Ardından tabiat ağlıyor yine
Geleceği esaret mi olacak
Karalar bağlayıp kor yüreğine
Yurdundan Bir Abhaz nasıl kopacak

Yinyijwan yıtüıla yıpsadgil
Dzıxşaz wi, dzaadzaz Apsınra
Yaxiyımaz yınxamyüa yınapadkil
Yıtçapxia yeylaşwan açükırpa

Dıguiaqwan yızdıromızt yıpeypşız
Djan, dıpxatzan wi dırfüian
Yımha yıtayüyüon yinyijiz
Yılhüöfua अगरफुा yan

“Sataowmtzan, sıwxamıştın sıpsadgil
Guıblıla, guühpıxşıla şzaadzaz
Sguı abraqa yıwzınsıjoyt yıwdkil
Eskingi wara yıwçhüaraz

Wınsıjoyt yıcanat tıpu stüıla
Sılapş çaznık yıwxırpşı
Saznargoyt cahanım eylaşıra
Yısırıoyt, yızboyt xarantüi”

Yavüa tçıxtçüan yıdırhüomızt
Dtçahüan deylopax dıtquanı
Amra şanxan yıtafüomızt
Mhacırra dırğon dıxtsanı

Ayrılmak var, can bulduđu yurdundan
Onu yetiřtiren, can Abhazya'dan
Eliyle yaktığı son ocağından
Dalgalar kıyıya vurduğu zaman

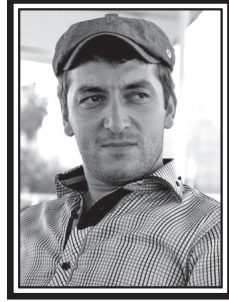
Dertliydi, anladı olacakları
Sürgüne gidecek büyük kitleler
Kulağında daim çınlamaktaydı
Annesinin söylediğı ninniler

Bağışla beni, unutma yurdum!
Kucağında hep sevginle büyüdüm
Bırakıp canımı sahillerine
Gidiyorum, ama kalbim seninle

Elveda cennetim, Elveda yurdum
Bakayım son defa güzelliğine
Cehennem ateşi olacak yolum
Sensiz ne olur ki dünyada sonum”

Alnına yazılmış, nereden bilecek
Kader bu, isyanla ne gelir elden
Güneş bulutların ardında saklı
Abhaz vatanından mahzun giderken

Dimitri GABELYA

1986 yılında Oçamçıra vilayetine bağlı Cal köyünde dünyaya geldi. Abhazya Devlet Üniversitesi Tarih Fakültesi mezunu. Abhazya Yazarlar Birliği üyesi de olan Gabelya genç kuşak şairler arasında yıldızı hızla parlayan isimler arasında bulunuyor ve halen ünlü edebiyat dergisi Alaşara'nın şiir bölümü redaktörlüğünü yürütüyor.

Asarkia Saxidzaapşilo

...asarkia sdzaapşileyt
Yıqalo zbarts
Hazkumguğwa
Axapıts axiaa eypş
Yihazçüirtswa
Axuitsra xiantakua
Axuitsra xiantakua
-alabirentkua
Harıyünis-aayünisnı
Hamtçüivüyüakua
Haxiştırxız
Atıpkua raxi hnazgo
Amyüakua rıpşaarazı
Hxalaran haxıqou atzla
Yaxiazhawa atıp aylkaarazı

...an lıpa
Yıleyhüarts
İitaxu lzeylkaawam
Adzıxıkuagi aixxihüa
Aayra yaquıtzxieyt
Alabaşa axiatzadırsız yırtızıxdzom
Anbankuatçüqia
Çmazayüxeyt
Sara
Tüımbızfüala
Akuıpsıçhara
Saçüfüaweyt

...aamta anaaylaak
Adzaxua eylaxxweyt

Su Aynasına Bakarken

...su aynasına baktım
falımızı görmek için
ummadığım
bir ağrı gibi
ortaya çıkan
derin düşüncelerle
-bilinmezle
girip çıkarak
Kanatlarımızın
yükselttiği
yerlere giden
yolları ararken
çıkacağımız ağacın
yetiyeceği yeri
öğrenmek için

...anne oğlunun
söylemek istediğini anlamıyor
pınarlar gürül gürül
akıyorlar
köpürüyorlar artık
asanın saplandığı yerden
harfler bile
yorgun düşmüşler
Bense
yaban dillerle
iç çekmekten
korkuyorum

...zamanı gelince
asmayı nasıl buduyorsak

Aamta
Adzaxueypş haylnaxwazaap
Ayüey adzey
Znıxgi eylähüoyt
Aamtagi
Cowkı arıtstsakwazaap
Asarkia saxidzaapşilo

...“atınçra

Atınçra htaxup” húa
Antçirtwaz
Atınçra şeylargoş
Rbomızt
Aduney
Atzuxtúa yışazıpşız
Esaayra
Zxıpxiadzara yatslo
Anıfüinrakua
Guartomızt
Nas duneyxaan zıgura rımgats
Awaxama yıyüñalan
-yahzımdırwa
Yahambo azı hatawumtzan

...“Yımtsxuxaz avülar”
Gualarfüagas
Aduney yışambaz
Atüi zhüaşa

zaman
asma gibi budamaktaymış bizi
kuru ile yaş
birlikte feryatta
Zaman
acele ettiriyor birilerini
Su aynasına bakarken

..."barış

barış istiyoruz" diye
seslenirlerken
barışı çiğnediklerini
görmüyorlardı
farketmiyorlardı
Dünya'nın
sonunu beklediklerini
Her geçen gün
sayıları artan
Mezarları
Sonra dünyada inanmadıkları
ibadethanelere girerek
-bilmediklerimiz
göremediklerimiz için bağışla bizi

..."fazla bulunan bir halk"
Dünya'nın
bahsini bile
anmak istemediği

Aguimbılbara-xıtqia
Apşalas axiaswa
Esnagi yihatzaşhüaşa
Axakuitra hgui zıztałaz
Asarkia namdza
Yışalhamxışa
Awaxama watçı hziyünałaz
Açüaşı şıbılwa hzıxıdzaşa
Hatzaşhüaşa... sış!
Amhacı
Yıbık abjı aayüweyt!

...agualafüara-
Amyüaxi yıhapxıalaroup
Afırxatzara axııqou
Yüadaqa hapıalaroup
Aixşkua reypş
Aharakıratçı htaxaroup
Akua
Aştakua zegi
Amccüalaroup
Açüaşı kiataandza
YıbıllaCowkı
Asarkia
Yıdzaapşılaroup

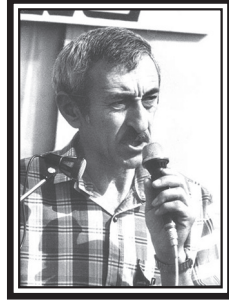
...yızdaapşıloum rhüeyt
Asarkia
Yıdzaazbalar hüa yıfüanı
Nas
Yıqazaayt
Yışıqıaz ankia
Ala yışdzaapşılo
Madzanı

ama o cılgınca zulmü
hafifçe eserek
bize fısıldar ruzgar
İçimizdeki bağımsızlığı karartan
geleceksiz aynayı
seçmememizi
gireceğimiz mabette
yolumuzu aydınlatan
kandiller sönmeden yetişeceğiz... dinle!
Muhacirin
sesi geliyor!

...anılar-
Kahramanlığın olduğu
geleceğe çağırmalı bizi
Kartallar gibi
yücelere uçmalı
yükseklerde can vermeliyiz
Yağmur
izlerimizin tamamını
yıkayamamalı
Mum, dibine kadar
yanmalı
Birileri
Su aynasına
bakmalılar

...bakamıyorlar
Su aynasına
içinde boğulmaktan korkup
öyleyse
eskiden olduğu gibi
kalsınlar öylece
gizlice baktıkları gibi

Mixtse KERİM

1949 yılında Karaçay Çerkes'te dünyaya geldi. Daha 5.sınıfta iken şiirleri gazetelerde yayınlanmaya başladı. Edebiyat Enstitüsü'nden başarıyla mezun olduktan sonra 1978 yılında SSCB Yazarlar Birliği üyesi oldu ve 20 yılı aşkın bir süre Abazın ulusal gazetesi "Abazaşa"da çeşitli görevlerde bulundu. Mixtse Kerim 1998 yılında Karaçay Çerkes Cumhuriyeti Halk Şairi ünvanına da layık görüldü. Çok sayıda ödül ve eser sahibi olan şair, 2001 yılında yaşama veda etti.

Abhaz

Vatanından sürülmüş bir abhaz
mavi gecelerin uzağında bırakır hayalleri
güneş doğduğunda geri dönsün diyerek
yaşadığı yer cennet te olsa
yüreğinde saklar vatan hasretini

Atalarının izinden ayrı düştüğünde bir abhaz
karamsarlığın karanlık dağlarına
dalgalarına sürgün edilir
umudun yasaklandığı bir suskunluğa mahkum

“Yankısı dağlara sığmayan
acı hıçkırıklar düğümленirken boğazında
gece sahile uzanan vadilerde
cılız çalı ateşleri
aç çocukları kurtlar ulurken uyku tutmaz ki
Sabah alacasında toparlanıp
kervan yola düştüğünde
torunlarını terkisine almış dedelerin
çaresizlikten başları eğik”

Bu toprağın çocuklarını ısıtacak
büyük ateşleri kim yakacak
Mezarsız, bedenlerini feda etmişlere
kim dua edecek

bunca umutsuzluk kader değil
sonsuzluğa emanet bırakalım soluğumuzu
Dünya tarihin bir karanlık sayfasında
unutmuş olsa da bizi
vaktidir şimdi
nerede bir abhaz varsa
yollar ne denli uzun ve zor olsa
yolun sonunda
canlar ülkesi

Mıxtse KERİM

Aleksey Conua

1920 yılında Oçamçıra'nın Çlou köyü Aymara mahallesinde dünyaya geldi. Abhazya Devlet Pedagoji Enstitüsü mezunu. 1937 yılından itibaren şiirleri yayınlanmaya başladı. Uzun yıllar Alaşara dergisi redaktörlüğü ve Milli Eğitim Bakanlığı görevlerinde bulundu. 1986-1989 yılları arasında ise Abhazya Yazarlar Birliği başkanlığını yürüttü. 1989 yılında hayata veda eden Aleksey Conua, Dirmit Guliya edebiyat ödülü sahibi olup, 15 ayrı şiir kitabına sahip bulunuyor.

Muhacirin Duası

Senin suçun yok
canım annem
memleketim
Sonsuza kadar hoşça kal
Gözyaşlarımın pınarlarını zorladığı
korkunç bir zamanda sana veda ediyorum
Kalbim bu son duanın ağırlığını taşıyamazken
Ben gençliğimin bütün aşklarını sahilde bırakıp
Karamsar dalgalara terk ediyorum tüm endişelerimi
Bir avuç toprağa saklasam kalbimi
tanımadığım bir ülkede ölünceye kadar
Ecel geldiğinde bu bir avuç toprak
Ruhumu huzura kavuşturur mu?
Rüzgarların
dağlarından esintiler getirmesine izin verirsen eğer
memleketimden sevinçli şarkılar duyuyormuş gibi
bedenim toprakla örtülse de
seni unutmayaacağım
gün gelecek kemiklerim de toprak olduğunda
torunlarım mezarımın başına geldiklerinde öğrenecekler
tarihin bu zor sürgününde ölen atalarını
yeter ki;
beni unutma
beni merak etme anne
artık sevginden mahrum kalan evladınım senin
istanbul'a giden bu yelkenlilerde
dalgaların hırçınlığında can çekişirken
ağıtlar söyleyen bu muhacirleri
Affet canlar ülkesi
gün gelir sahillerinde güneş yine eskisi gibi parladığında
şimdi öyle uzak bir hayal bile olsa
çocuklarını geri çağırırsın diye
bugünden dualar ediyorum

Aleksey Conua

Levars KUTSNIYA

1912 yılında Oçamçıra vilayetine bağlı Atara köyünde dünya'ya geldi. Kuzey Kafkasya Öğretmen Enstitüsü'nde eğitimini tamamladıktan sonra Abhazya'ya dönerek "Apsnı Qapş" gazetesinde çalışmaya başladı. Daha sonra 1937 yılında Moskova Edebiyat Enstitüsü'nü de bitirdi. 1938 yılında seçildiği Abhazya Yazarlar Birliği başkanlığını yürütürken 1939 yılında askerlik görevine çağrıldı ve ikinci dünya savaşı sırasında bugün Polonya sınırları içerisinde bulunan Belostok kentinde 1941 yılında yaşamını yitirdi.

İlk şiirlerini 1928 yılında okuyucularıyla paylaşan Levars Kutsniya'nın çok sayıda şiir kitabı yayınlanmış bulunuyor.

Apsnı

Uzarlarda, dağlarından çok uzarlarda
nehirlerinin ve ağačlarının yeřilliđinden yoksun
gurbette yaşıyor olsam da
ruhum, sahilde čakıl taşlarını okşayan
dalğaların hayalinde huzur buluyor

Ayrılığın kalbimde bıçak yarası
sen çocuk masalları misali rüyalarımnda
yine de bana yaşama gücü veriyorsun
sanki yürüsem
yürüyebilsem attığım her adım
toprağıma basacak kadar yakın

Levarsa KUTSNIYA

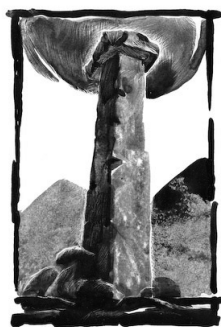

Anatoli LAGULAA

1961 yılında Oçamçıra vilayetine bağlı Çlou köyünde dünyaya geldi. 1980 yılından beri ünlü edebiyat dergisi Alaşara'da çalışıyor. Bu güne kadar dört adet şiir kitabı yayınlanan şair, halen 2009 yılında getirildiği Alaşara dergisinin genel yayın yönetmenliği görevini sürdürüyor

Muhacirlere

Kara bir örtü gibi gece
Kıyıda gündüzden kalan yangın kızılığı
Dağlarda kar hayali var
Gemicilerin dilinde anlamadığım şarkılar
külleri sahilde o yangın
yüreğimde aslında
Ölmek ne tatlı hayal şimdi
vatan toprağında
Gözyaşlarımı rüzgârlara bıraksam
O eski günleri geri getirir mi acaba
Meçhule giden bu yolculuk öncesinde
bedenime sardığım
bir avuç toprak mezarıma hediye
siz evlatlarım
sizler
Sürgün olsak da
muhacir olsak da
Tarihin rüzgâra bıraktığı kuru yaprakları
Gökyüzü
denizlerin ötesine taşısa da fırtınalarla
O uçsuz bucaksız çöllerde
Serap görmek pahasına
Gün gelip
bu acımasız rüzgarlar tersine estiğinde
varlığınıza emanet tohumların
yeniden ata toprağında
filizleneceği baharlar için
ne olur dua edin

Meçhul Şair

Atüim Jvüyüan Atzaqa

Sa saçıdziyt sıpsadgil
Atüim jvüyüan atzaqa
Sxuitsra raçüoyp yızdzadzom
Swaz ahüaxa sırtadzom wa!

Rada, rada, rada guşa rada waa!
Rada, rada, rada guşa rada waa!

Syüza yansouhüaz apsa atzaqa
Wansilabjoz wnap sguı yınadtza
Yiwhüaz ajvüa watzamxakua
Wlasni waxidza sıpsaxuaga waa!

Rada, rada, rada guşa rada waa!
Rada, rada, rada guşa rada waa!

Sılağırdz leynı sguatza yıtüatüoyt
Yışatzaaz dır sçüa-sjatzandza
Axa yıkastüom ari adgil aç'ı
Sçabra yagap sıpsadgşılaxi waa!

Rada, rada, rada guşa rada waa!
Rada, rada, rada guşa rada waa

Meçhul Şair

Yabancı Gök Altında

Bu gün vatanımdan ayrı
Yabancı gök altındayım
Derdim pek çok gizleyemem
Söyletmezler, dinletemem ah!

Rada, rada, rada guşa rada waa!
Rada, rada, rada guşa rada waa!

Ah arkadaş! Ne demiştik
O ağacın gölgesinde
Verdiğin sözü unutma
Yetiştir son nefesime ah!

Rada, rada, warada rada waa!
Rada, rada, warada rada waa!

Dökemem ki gözyaşımı
Ben bu yaban topraklara
Verdim mendille rüzgâra
O götürsün vatanıma ah!

Rada, rada, rada guşa rada waa!
Rada, rada, rada guşa rada waa!

“Senden ayrılan ölü
sende ölen bahtiyar”

Ünal AKBULUT
(BINALİPA)

Axırtçüara

Mıştaçügearan wi aamta, afüipxiidz aladzyüan
Ahra awırtıaz agırgın şaartçüira atzagılt
Atourıx yazınxeyt abri ayüiza aximdzğı du
Awaatüysa rıpstazaaraz xufütışa zmam yıxiaaxeyt
Arwaa, agıgfüig aapkı yıratıslabwa rtçınaxa
Kavkaz aşxa pagakua mçıla yanırxapa
Xutçı duwi rıbayükua ahüatshafır andırtısa
Yıçüeyt axuıştaarakua, razqıs yıpxiadzan apıral
Yıçarhüayüxeyt amtsatçükiagi-aşxa aspsa ardızıyt
Yaxuaçıwan akıtakua, yışgılaz yıpswan atıakua
Yıxqıowp apşahüakua psıbayüla awarabavükua rıkupapan
Wapstçüik anıfü, yıpsadgülxom zıpsadgil yapxaz rzı

Yızban, amşıneykua, aamteykuatçüa wzaxaanxaz
Wiçüikurp eykuatçüakua laxiintzas yzahızıqalaz?

Amra wunaksia naq, wayüi yılapş axizımnadzo
Apsabara axitçıwaayt ari aypırzra gııtşaağa
Guımbılçbayüi yaxea yıguıxıtüi baaps daxıdzazargı
Yatçüi atowrıx akııdzıap ari ayüiza anııshara
Anışkua yeylayü-eylasweyt. Ari xtçüaram, anııdzdaaroup
Psıra bziya ıqadzam, ari xağeymişxaroup
Rıpsadgil açüaara rıbla yıxbaloyt nadzadzahüa
Yılağırdızıoyt zpaçüa zçüıdzız aşxakua
Vülanık rıaxiintza yıxıthüaloup wi azı
Apşa apra yazguaawan, xınhüşa zmam amyüatçı
Ağızıbjkua amşın yaxıyyüiyt, yırgunahaaz apşkakua?
Xutçı dızgaramız rtızısnış nani rhüon anaçüa

Sürgün

Ne uğursuz zamandı; toplayıp tüm laneti
Taç eyledi vahşeti” Kabil “saltanatına
Tarihe kim bıraktı böyle ağır zilleti
Yazık, ıstırap düştü insanlığın bahtına
Emperyal heveslerle donatıp orduları
Kafdağı eteğine sökün edince zulüm
Yaşlı, çocuk demezdi kör kılıç azgınları
Ocaklar söndü; bir bir düşün sayıldı ölüm
Öyle meşum bir ateş, dağlarda eridi kar
Nefessiz kaldı köyüm dal öksüz, ağaç yetim
İskele mahşer; sanki çöktü alıcı kuşlar
Bu bir avuç toprağa sığar mı memleketim

Neden ufkunu “kara” bulutlar sardı deniz
Dalgalarda siyaha kader diyenlerdeniz

Güneş sakla yüzünü yüce dağlar ardına
Bu hazin elvedaya bırak alem ağlasın
Mezalim erse dahi zamanda muradına
Gün gelir tarih sorar hesabını bu yasın
Sahilde bunca gemi tufan bu sürgün değil
Can yanmaz ölüm olsa güverte insan seli
Vatana bu son bakış eğil ey başım eğil
Dağlar ki öyle mahzun evlatları gideli
Kervan suya emanet gecenin sabahı ne
Rüzgar dargın yelkene, dönüşü zor seferin
Ağıtlar suya erdi; bebeğin günahı ne
Boş kundağa ninniler söylediler annelerim

Yızban, amşineykua, aamteykuatçüa wzaxaanxaz
Wiçüinkurp eykuatçüakua laxiintzas yzahızıqalaz?

Yıxaraouma Stampıl? Mışkı şıuksxeyt amyüatçı
Atzx laştsa yaguıladyüoup aguitinçimra
Axuaşa eyzdirüffüon rxuiçkua rzı anaçüa
Yışabon asabiyçüa, as myüa xara yıkuımlats
Avüyüantçüqia yıritshaşan amza amşinatç yartzaseyt
Çügepsışala rçıkurijt atüim qvara
Yınapşı-aapşıyt yıfüapırhapwa yaxinanagaz rzımdırdzo
Nas, mtsak axı aayxularkın, psi-bzey aneyldırğa
Yırbeyt yıdzıxtız şeytzaz yıdzxımtız raasta
Adawapşkua yıryüzaz axaçüa amşın psımtü yaxulabgeyt
Yıtçüaxtçüeyt amyüan yıhüoz aguaqafüa:
“Apsadgiıl nzıjız dıpsup. Dıbzoup yı zxı akuıztzaz!”

Yeylahkaayt, Amşineykua, “aykuatçüa” húa zwıxıztırtzaz
Hara hlaxiintzaçügea aup yara wiçkuirp zıreykuatçüaz!

Neden adına “kara” dediler koca deniz
Dalgalarda siyahı kader bilenlerdeniz

Çok mu uzak İstanbul yıl oldu gün denizde
Gece ki perdesinde saklar huzursuzluğu
İsli peynir kırığı tükenir elimizde
Yok anlamaz yavrular ne bilsin sususuzluğu
İnsafa gelip gökler mehtap suya dokundu
Mecalsiz muhacirler sığındı her sahile
Tedirgin bir kaç öncü dört bir yana bakındı
Sonra ilk ateş yanıp sayıldı tüm kabile
Dediler ki o eksik tekneden inmemişti
Ahtarpası omzunda heybetli o ihtiyar
Yola çıkalı beri hep ağıt söylemişti
“ Senden ayrılan ölü, Sende ölen bahtiyar!”

Anladık neden “ kara” dediler sana deniz
Dalgalarda siyaha kurban verenlerdeniz!

Yıl 877

Şu gemide yanan ateş, Ey! Bacada kara duman
Güvertede bir meçhule gidiyorken dursa zaman
Yük değil ki; gam bedene zor gelir taşımak canı
Takılıp kuş kanadına bulabilsek o limanı
İşte ağustos ortası, gün tepede kızgın fırın
Gece sanki yayladayız, içi donar çocukların
Tükenir azık torbası bulabilsek bir yudum su
Bu mezalim biter amma kalır yürekte tortusu
Gün gelip unutulursa Ah! Amansız trajedi
Tarihe can bıraktık biz ,yıl sekiz yüz yetmiş yedi

Beni Anneme Bırak

Bırak beni evladım, ne işim var gemide
Yaşamaktan geriye kaldı yorgun nefesim
Babanın mezarının boş duruyor yanı da
Ölmekten öte artık ne olur ki hevesim
Hele bir yum gözünü, açınca bulma beni
Bu toprakta her ağaç gölgesi saklar beni
Çocukluğunda seni bulamadığım gibi
De ki; torunlarıma Nandu'nuz göğşe gitti
Gel, zorlaştırma hali, sanma gönül koyarım
Ocağım soğumadan yetireyim bu közü
Unut beni burada, evlatlığın sayarım
Oğul bu belki de son, dinlersen anne sözü
Kim besledi soyumu asırlarca koynunda
Topraktan büyük anne var mı vatan bağrında
Ben bir seni doğurdum, hakkım var sayıyorsan
Ayırma toprağımdan, beni anneme bırak

Anne - Çocuk Dertleşmesi

(Sürgünde çocuk Dedelerimize ve Nandularımıza ithaf)

Denizler mavi derdin,dalgalar beyaz köpük
Şimdi bu kara suya ne diyeceğiz anne
Dağları da yuttu bak! Kuşlar bile gelmiyor
Cennet gidiyorsak bu karanlık ne anne

Çınarın gölgesine kurulursa salıncak
Çocuklar olmayınca peki kim sallanacak

Allah'ın hediyesi o cennet ülkemizi
Tüfekler patlayınca kara bulutlar sardı
Gülmeyince çocuklar kuşlar unuttu bizi
Deniz üzüldü belki sular böyle karardı

Maviye döner deniz köye döndüğümüzde
Çınar da salıncak da duruyor bahçemizde

Yola çıkalı beri hiç konuşmadı Dedem
Nandum güzel yüzünü sakladı hepimizden
Verdiğin son lokmayı yutmadım çiğnemedim
Ağlamasın kardeşim ben acıkmadım anne

Bahçemizdeki erik dallarda salkım saçak
Çocuklar olmayınca şimdi kim toplayacak

Deden öyle yaşlı ki bak ! Sen bile yoruldun
Azık yetmedi diye ah! Bana kızdı Nandun
Karnın ağrımayacak iyi çiğne demiştim
Sen uyuyordun sabah ben onlarla yemiştim

Döner deniz maviye yine ekşir erikler
Sızbal yapsa anneler çocuklar dönecekler

Ne yazdılar deftere bizi sayıp adamlar
Sahilde gemilere ya sığmazsa insanlar
Keşke babam olsaydı “O dağlarda el sallar”
Sıkı sarıl bebeğe ben hiç korkmam ki anne

Mimozalar açar mı baharla kucak kucak
Çocuklar olmayınca şimdi kim sarılacak

Ne yazsalar deftere değişmez adın senin
Babanın vasiyeti dönmek muradın senin
Rahmet olur yağmurlar,dön mısır bolluğunda
“Yiğit” olacak derdi,Deden sen doğduğunda

Deniz maviye döner.Mimoza dalı sarı
Çocuklar özlemez mi sofrada acukharı

Dede-Torun

Nandu'ma sordum önce uzak mı köyümüzden
Yıkılmış köprüsüne küstüğümüz o nehir
“Dedene sor o bilir, o çok yaşadı bizden
Dolaştı bütün yurdu köy, kasaba ve şehir”

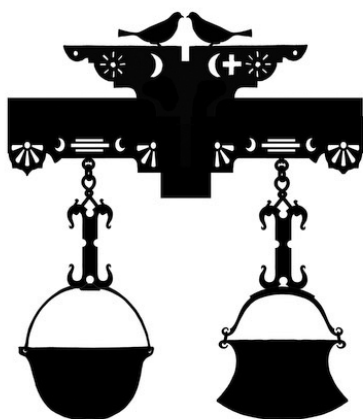
Yaşlı ve yorgun deden,gün boyu oturmadım
Neden yola çıkalı hiç çıkmıyordu sesin
“Artık sen adam oldun” dedin ya unutmadım
Madem büyüdüm dede soru sorsam ne dersin

Hani “senin” dediğin yelesi rüzgâr atı
Yaylaya saldın diye inan ki üzülmedim
Çıkardım eyerini, toynağındaki nalı
Bari o bu vatanda özgür kalsın istedim

Bu meydana sığmayan gemilere sığar mı?
Geride mi bıraktı onlar da atlarını
Gözüne toz mu kaçtı niye böyle sulandı
Ah! torunum gözüme toz kaçmadı, yalandı

Dede nasıl gider bu bacası ateş gemi
Ya yanar tutuşursa denizin ortasında
Suyu yutsa alevler,ateş yaksa demiri
Dedeler torununu saklar ahtarpasında

Dilini bilmediğim gemideki tayfalar
Hep “muhacir” diyorlar bizi gösterip neden
Tarihe “Sürgün” diye yazsın kara sayfalar
Muhacir oluyorsa “Apsuva” doğmuş Deden

Uyu Şimdi

Avucumda kuru üzüm ellerimle beslediğim
Dağı kuşatırken duman sana yer yok ki gemide
Doludizgin gençliğimde rüzgarlara yol kestiğim
Sandığa sığsa eyerin seni bırakmam geride
Tırıs ne ki,rahvan uçar şahlanırdın çayırlarda
Varadeyda sevinçlerle kanadında uçan kimdi
Gözlerime yağmur iner memlekete derken veda
Hatırla eski günleri uyu şimdi.. uyu şimdi
Tozunu savurmadığın toprağı vatan saymazdım
Neden otlaklar kurudu suyu kesildi pınarın
Toynağından nalın düşse eyerine el vurmazdım
Ne oldu da yüreğimden kökü söküldü çınarın
Asrın vahşet vakti demek canla sınamakta canı
Zulüm öylesine ağır gün bile siyaha sindi
Eyvah ki çektiğim tetik kahreder insan olanı
Görme gidiyorken beni uyu şimdi...uyu şimdi

“Suya Bırakın Beni”

Yelesi rüzgâr atım, sanki anlayıp hali
Direnip kışnemedi zihnimde suç hayali
Ayağın değmediği vatan toprağı ise
Hangi ecel soğutur, yürekte bu vebali
Bu can alıcı keder ölümden öte zulüm
Su damlasına muhtaç deryaya düştü yolum
Gözümün ermediği dağlar boyun eğince
Emanet can bıraktı gölgesine öz oğlum
Madem nefesim ziyan dudağıma değen su
Yük olmak bu kervana zul sayılır doğrusu
Şimdi son nefesimi versem de ağlamayın
Öyle masum ki bebek dağılmasın uykusu

Suya bırakın beni ruh gider çürür beden
Zor sanırdık ölümü bu mahşeri görmeden

Ah! İhtiyar

Ey! İhtiyar dayan biraz, ayaklar toprağa değsin
Âlem tanır sen ki Bey'sin hatrın yok mu Azrail'e
Sığmadıksa biz toprağa deniz, derya nerden bilsin
Başımızda bu felaket her dalgaya bin katile
Anayım Heyy! Nanduyum ben çula sarıp torunları
Sabahsız dağlara verdim fidan gibi çok evladı
Bu günahsız bebeler ki doymayınca karınları
Ninni söyler küçük gelin tanırım ben o feryadı
Derdi boğar metanetim fırtınayla boy ölçüşür
Can feda bu emanete cefa ne ki; katlanırım
Vatan düşünce yüreğe hasreti dağlar bölüşür
O çövende son abısta tükenmedi kaldı yarım

Ah! İhtiyar bunca acı yetişse de gözyaşlarım
Vasiyetim demiştin ya; ağlayamam utanırım

Küçük Gelin

Küçük gelin ah! Evladım, Mazargama geldin diye
Boynun büküktü düğünde, gözün görmedi hediye
Sanki benim düğünümdü sevinçle karıştı hüznün
Seni ben doğurmadım ki; niye aynı! Masum yüzün
Bir oğul verdim toprağa, nur bebek sardın kundağa
Vatan dediğimiz cennet mağlup oldu kara çağa
Sandallara doluşurken öylesine uzak gemi
Güvertede yer bulurum sakın bırakma elimi
Sütün de yok garip kızım bebeğin nasıl doycak
Bu feryadı ninni sanıp mışıl mışıl uyuyacak
Yorulur kötü kader de sefer son bulur denizde
Güneş olup parlayacak nesiller o gül benizde
Gönül yorgun, ciğer yanık alıştık birlikte gama
Gözler yaşlı gidiyoruz yurdumuzdan mazargama

Aykuatçüa

Atzx eykuilaştoup, araçüa, akatran, alyüa, eykuatçüop
Açkuiropakua ahüa yeypşup, ağba kuboup, anaqu eykuatçüop
Apşahüa avülar ıkujup, apslımdzçkia eykuatçüop
Nifüintra zmam apşçüa reypş, “Apsadgil” hçüidziyt waaw!

Apsırandaz yımaryamzi, abas htşaşoup aytapsra
Ah! Abri atzx nımtçüakua, sıçhara azxom axtçüara
Yıntçüap haritsharakuagi, yihazyip daça mşıra
Amra anahzılaxagi “Amhacı” haxidzımxey waaw!

Siyah

Gece zifiri karanlık, kömür katran, is siyah
Dalgalar kılıç misali, gemi tabut, sis siyah
Sahiller insan seliydi kumlar dahi simsiyah
Mezarsız ölüler gibi “vatan” bıraktık eyvah!

Ölüm zor değildi asıl böylesi gitmek kahr
Ah! Bu gece bitmedikçe sürgüne yetmez sabır
Biter bu zulümde amma doğar bir başka fecir
Güneş tene değdiğinde yazık adım “Muhacir”!

Ketsepha Elif

Basla köprüsündeki bilinmez “kara yazı”
Solarsa sarmaşıklar tutamaz ki Elif’i
Sohum’dan duyulurken ahalinin avazı
Muhacir olmak meğer acının zor tarifi

Beyaz kale surları inerken top sesiyle
Cennet vatanım yazık, döndü mahşer yerine
Yalvarsam Yaradan’a ömrün son nefesiyle
Çürüyüp toprağımda düşebilsem derine

Çocuklar olmasaydı masum “Elif “misali
Yutmasa zalim deniz o tahta beşikleri
Tarih yalnızca bize yükleyeydi vebali
Sahille bıraksaydık günahsız sabileri

Plevne son nefeste, Paşa çıkmam diyordu
O Balkan ayazında öyle üşüdü Elif
Savaşın ardı sıra mazlumlar göçe durdu
Bize ne yapsın sürgün diye düşündü Elif

İstanbul çok mu uzak uğramaz mı gemiler
Yelkensiz dalgaları buharla aştı yeni
Bu kara gecelere yalnız ecel demirler
Sahile savrulurken onca “Abhaz” bedeni

Bir geceye bunca yas hangi yüreğe sığar
Yine “Elif “ yetirir her mezara bin dua
Açamgur’un telinde sanki zalimi boğar
Feryadın bu alemleri kuşatıyor Ketsepha

Acımalık köyüyle ”Abjakua” hemşeri
Çok acı senelerin belki en güzel çağı
İpsiz hem eşkiyaydı ,hem de hain, müfteri
Zalimin bu toprakta belki de en alçağı

Emir ne büyük yerden, sürgün üstüne sürgün
İzmit’i hiç görmeden Selanik’te neresi
Yerli halk düşman olur daha geldiğimiz gün
Kavgaya sebep güya kara ağaç gölgesi

Sanki abjakuaa Kaylarya’ya taşınır
Ağıtları dilinden hiç düşürmedi “Elif”
Tarih bu zulme doğru her fırsatta aşınır
Mübadele ne diye sordu, görmedi “Elif”

“Elif” hala sesini bekler Basla köprüsü
Açamgur teli sensiz, sana ağlıyor “Elif”
Sürgünlere dolaşan o saçının örgüsü
Sarmaşıklarda bizi sana bağlıyor “Elif”

Kara Kayalar

Sonu yok bu denizin, hani? İstanbul nerde
Bir gören müjde versin, Duyan bir martı sesi:
İmdat bekleyen dua, rüzgâr ol yelkenlerde
O yalan ninnilerde yorgun gelin (anne) nefesi
Kaç gün ortası yaktı, güneş kavurdu bizi
Uzakta bir karaltı çöl değil serap olsa
Kaç gece ayazında titretti içimizi
Bitmez mi bu işkence, bir sahilde son bulsa
Kıyıya yaklaşırken, mehtap olsa bu gece
Sahil belli belirsiz, her yan sanki kayalık
İndirin filikayı gençler bakınsın önce
“Sabahı beklemeli tehlike bu karanlık”

Demir tarıyor tekne, hava poyraza döndü
Kurtuluş ümidimiz kayalıklarda söndü

Elif Lıtçüaabji

San waa san!

Bihatguinxahü sıçabraşkuakua yınıkuışşıyt san
Apsadgiil wışta pxıdzxeyt húa lağırdzıla yıskuabeyt san
San waa san!

Wışta bara sbıxıtçüwom, gubğangi sıbımtan san
Haybğıvüaayt amşınkuaraxi sılağırdz şşa aladzyüeyt san
San waa san!

Apsatlaqu abri awma? Atziuxtüa aama aduney san
Baxui tsıpxiadza rıtzaqa, haxı hzitzakwama san
San waa san!

Wışta bara sıbıxıtçüwar bxatagi yıbtaxxarım san
Bıpşı asabi xuitç pıtshagi datzapsuwp lkıka yan

San waa san!

Abri ayüiza aguıryüa, abri ayüiza axlımdzaax san
Anıqala, bara bıqamlozar, yızban sıpsı zısxou san

Adgiil ubar gurğeaçhüaşan, akugularakuzar psıran san
Agıgfüig yeyfüaçaraxi hapskua eyştargıla yınargon san
“Hara abas harıtshtüz yeyçow yakufüayt” bımhüoz san
San açamguir arxuitstçqia snapı yızınadzom san

San waa san!

Ah! sıpsındaz, sıqamlandaz yısımbandaz abri san
Ari arıtslara sımbarts azı sıbmıxşandaz sargi san

Elif'in Feryadı

Annem, ah! Annem
Anne mezar taşına beyaz mendil bıraktım
Dönmek bir hayal diye dualarla ıslattım
Annem ah! Annem
Artık sana ağlamam diye gücenme Annem
Savrulduk deryalara gözyaşıma "kan" kattım
Annem, ah ! Annem
Tufan denilen bu mu! Kıyamet kopmuş gibi
Her kayanın altında sanki sığınmış gibi
Ah Annem,annem
Artık sana ağlasam sen bile istemezdin
Bak bebek annesini emmiş, uyumuş gibi

Annem ah! Annem
Ah! Böyle bir hazana, böyle kara kabusa
Madem olmayacaktın, niye doğurdun beni

Toprağı bulmak muştı, toprağa basmak ölüm
Zalimler sofrasına canlar taşırken zulüm
Bu hale koyan bizi, bizden bin beter olsun
Açamgur'un teline artık ermiyor elim

Annem ah! Annem
Ah! Ölseydim, ölseydim görmeseydim bu günü
Böyle büyük acıya niye doğurdun beni

Xarantüi Atçüaabji

Zimaxukua axtçüaratçı yıxvüaz yıpsou atzla duw
Yıkapsaxiow abğikua yırızxiaaweyt wıbısqak
Füşıuksatüi açüabağı, yarquiyeyt wi aguryüa
Atüim pşahüakua raxi yapsaxiaz atınxadakua
Axiimzğ ztsu pxaşaraxeyt cıdgııl aqnı atquara
Adatskua itzvüazargi apısı amoup aguımfüara
Apsra axakuitra yapsoup, axtçüara aruzar apsra
Amşın yaxatçüeyt awaa, yzambeyt wi aduneylafü
San, abri apşa başadzam, wıpsı uxızxwa pşatlaqu
Sıçkuın, abziyara azuwhüartsaz yıpsadgilaxi yıpşı naq
Axinhüra wılşar waxi, mışkı wi aşxakua raxi
Waxaştwam apşa wara, apısı taxar “Apsuwara”!

Hguatçüakua zkicara, zkicarantü yeyüşaxeyt
Amratçüqia yıpxaşanı, Amza yazxiaawa yınxeyt
Abna yımfüalats azı zeyxa eylazhöz abırg
Yıpsı ıxıtziyt wıgı yeykuılaştaz atsx aguta
“Dıpsiyt” hüe yınanırtzeyt, yıxidz akiaad yınaganı
Yazxuitsxiadaz abri ayüza, alaxiıntza rbaranı
Dnastxanı aşşihüa lılağıdz kaltüeyt anduw
Apsadgil ştaxi aanıjra axiaa lguı eyqunavüanı
San, yaamtam wavüı, yıbhüartazargi alakmar
Sıçkuın, saapset wımhüan, yıpsı yadtza wlaxıntza
Axinhüra wılşar waxi, mışkı wi aşxakua raxi
Waxaştwam wıpsabara wara, apısı taxar “Apsuwara”!

Uzak Feryat

Dallarını sürgünde kırmış bir ulu ağaç
Dökülen yaprağına şimdi öylesi muhtaç
Asırlık kabuğuna işlemiş kara isi
Çok limana savurdu binlerce kimsesizi
Bir ayıplı utançken toprağımda esaret
Kökünden kopsa da can ruha miras cesaret
Ölüm kurtuluşa denk, sürgün ölümden ağır
Deryadan taşsa hicret, asrın vicdanı sağır
Anne, rüzgâr değil ki, can alır bu fırtına
Oğul, elveda deyip son defa bak yurduna
Dönmek mümkün olursa bir gün yine dağlara
Unutmaz rüzgâr seni, yaşarsa “Apsuara”

Her yürek bin sahilde bölündü bin parçaya
Güneş bu halden mahcup derdini söyler aya
Ağaçtan baltasını sakınan asil dede
Verdi son nefesini bir karanlık gecede
Muhacir defterine mevta yazdılar onu
Kim hayal ederdi ki, böylesi hazin sonu
Çekilip bir kenara Nandu gözyaşı döker
Vatandan ayrılmanın zalim acısı çöker
Anne, zamanı değil, dile gelse alakmar
Oğul, yoruldum deme emaneti cana sar
Mümkün olursa dönmek bir gün yine dağlara
Unutmaz kuşlar seni yaşarsa “Apsuara”

Anxara azin üfhüama? Ari arxatüi aguaqra
Aşıdz zzırhüaz zakui? Aguağ akuıbrı mıjda
Lassi xıbrak yatzahkıp, yıratshaxeyt hxuıçkua
Ranaçüagi yırsapsıyt rxı yakuitxap axçkua
Abri aşxa akalta maçk hkıta yeypşuma?
Aamtagı açapsaxıyt, apşa xıfüafüan yasuma?
Amardara hlatçalanı wıšta pşıkı lahtzoma?
Havüyaxırkua neybitanı taaçüarak nharxoma?
Can, wıšta amla hapsıyt, axiurdzıgi knaha
Sıçkuın, bıstapxala yaaywazar hçeycıkı nırtçatza
Axinhüra wılşar waxı, mışkı wı aşxakua raxı
Waxaştwam wıdgıl wara, apsı taxar “Apsuwara”!

İyatçüaxeyt amxkua, adzınra yazıqatzoup atsa
Tatsamhara aamta aayt, yahtçıtzakiup awraaşal!
Agiad ayüza aphüızba dıktçagıloup amhara
Dreyxırxoyt dzıdnagalaz, mfkianaz vüaf dırtoup
Hazşaz yahçıxıça dara, hapxiaqaz yahguığırtoup
Havülar yezzırhaşa abarakiatra aşatakua
Yışpakuxiaahgey atzeyra yıırızku aguirğeaçhüaşa
Hapsı, apsı axaztzo wı canattüi afyüi xaa
San, dzeypşrada axıdz zxafüdtzaz wı atzey?
Sıçkuın, yanşa yıxata, axtçüarazı dımtaxey!
Axinhüra wılşar znı, mışkı wı aşxakua raxı
Waşa wıdırweyt wara apsı taxar “Apsuwara”

İşkân müsaadesi mi bu ovanın azabı
Sıtma dedikleri ne, sivrisinek gazabı
Hele çatı altına alalım çocukları
Yeter ana kucağı taş olsa yastıkları
Orman yamacı sanki köyümüze benziyor
Süt olsa kaymak tutar öyle serin esiyor
Bayıra çapa vurup serpsek mısır tanesi
Omuz omuza versek köyün her bir hanesi
Anne, öyle açıktık ocağa as çöveni
Oğul, Abısta sıcak diye doyur geleni
Dönmek mümkün olursa bir yine dağlara
Unutmaz toprak seni, yaşarsa “Apsuara”

Yeşillendi tarlalar, ambarlar dolu kışa
Tasamhara zamanı, dilimizde avraaşa
Kuğu misali zarif perdenin arkasında
Temenna ediyorken henüz on altısında
Tanrım su perisinden koru toy gelinleri
Hanemize bereket getiren sülünleri
Özledik çok zamandır bir bebek muştusunu
Ruhumuza can katan o cennet kokusunu
Anne, kime benziyor nüfusa kaydettiğim
Oğul, aynı halası, sürgünde kaybettiğim
Mümkün olursa dönme bir gün yine dağlara
Kardeş kardeşi tanır yaşarsa “Apsuara”

Yeni Toprağın Şarkısı

*“Gözünüzü kapatıp kulak verin sözüne
Nandu’nun şarkısıyla uyku gelir gözüne”*

Yazık, kaldı bir avuç. değirmen yok un olsun
Madem toprak tavında ekelim mısır olsun
Yurt edinsek burayı, ben yapardım çapayı
Kara çövenim nasıl özledi abıstayı
Olsa bir tutam biber taş üstünde ezmeye
Azıbra bulmak için var mısınız gezmeye
Karşı yamaca bakın dikenucu, ısırgan
Isırır elinizi nandu’nuz kurban aman
Şu karşıda ağacın yere değiyor dalı
Yoğurt maya tutsaydı yerdik erik sızbalı
Kara kabak, ak kabak nar gibi yansa ocak
Kaşık elinde doyar, kaşiksız aç kalacak
Yoksa unuttunuz mu haluj yaptığım günü
Aklıma geldi birden babanızın düğünü
Hele sizde büyüün süzülün bin cakayla
Nandu’nuz bahçeleri çoşturur mızıkayla

Abhazların Sabah Duası

“Allah bütün dünya uluslarını özgür ve mutlu kılsın.
Ama Abhazları’da unutmasın...”

